

Foto: Marko Kallio / Skyfox / Tampereen yliopisto

Svenskan i Finland 22

Med svenskan i tiden

Tammerfors 12–13.3.2026

Innehåll

Plenarföreläsning.....	2
Sektionsföredrag.....	5
Posterföredrag.....	46
Konferensprogram.....	47
Information om konferensen	47
Kontaktuppgifter.....	47

Plenarföreläsning

David Håkansson

Uppsala universitet

Svenskan i tiden

Om svenska språket som forskningsämne då och nu

Temat för årets upplaga av konferensserien Svenskan i Finland är Med svenskan i tiden. Jag vill därför i mitt föredrag diskutera svenska språket som akademiskt ämne, dess relevans i samhället och hur förutsättningarna förändrats över tid. Jag kommer att behandla frågeställningarna utifrån två olika perspektiv. Först kommer jag att diskutera ämnets relevans i relation till det omgivande samhället. Därefter kommer jag att vända blicken mot mer specifikt inomvetenskapliga domäner och beröra ämnets relevans inom forskarsamhället.

Vad beträffar den första angreppspunkten kommer jag bl.a. att utgå från några olika samhällsförändringar som just nu bidrar till att förändra det svenska språksamhället (jfr Josephson 2019). När det gäller den inomvetenskapliga diskussionen kommer jag att ta min utgångspunkt i tre skilda motsatspar. Det handlar för det första om förhållandet mellan internationalisering å ena sidan och lokal begränsning å den andra (jfr Sigurd 1999). Vidare handlar det om förhållandet mellan deskription å ena sidan och teoretisering å den andra (jfr Håkansson 2017). Slutligen handlar det om förhållandet mellan avgränsning å ena sidan och öppenhet å den andra.

Med min föreläsning hoppas jag kunna visa på hur forskningen om svenska språket har förändrats över tid. Inom ämnet ryms relevanta och angelägna forskningsuppgifter som följer såväl av samhällsförändringar som av utvecklingar inom vetenskapssamhället.

Referenser

- Håkansson, David. 2017. Språkvetenskapen och teorierna. I: *Varför språkvetenskap?*, red. av Anna-Malin Karlsson & David Håkansson. Lund: Studentlitteratur. S. 39–53.
- Josephson, Olle. 2019. Varför svenska? Var är glappet? Samtalet om svenskan och forskningens uppgifter. I: *Svenskans beskrivning 36*, red. av Marco Bianchi m.fl. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. S. 9–24.
- Sigurd, Bengt. 1999. Svensk språkforskning under 1900-talet. I: *Svenskans beskrivning 24*, red. av Linda Jönsson m.fl. Linköping: Linköpings universitet. S. 227–240.

Plenarföreläsning

Caroline Sandström

Institutet för de inhemska språken

Dialektordböcker och tvåspråkiga ordböcker inom svensk lexikografi i Finland

I min föreläsning kommer jag att diskutera dels svenska dialektordböcker utgivna i Finland, dels tvåspråkiga ordböcker med finska som källspråk och svenska som målspråk. I fokus står *Ordbok över Finlands svenska folkmål* och *Stora finsk-svenska ordboken*, som båda utarbetas och publiceras av Institutet för de inhemska språken. För svenskan i Finland utarbetar vi inte enspråkiga svenska allmänordböcker, eftersom vi kan använda oss av de svenska ordböcker som görs i Sverige.

Det mest omfattande pågående lexikografiska projektet om svenskan i Finland är *Ordbok över Finlands svenska folkmål*, en dialektordbok över de svenska dialekter som talas eller har talats vid den finländska väst- och sydkusten. Redigeringen inleddes cirka 1960 och ordboken redigeras vid Institutet för de inhemska språken. Den har utkommit med fyra tryckta band 1982–2007 och sedan 2013 publiceras den som en fritt tillgänglig nätordbok, se kaino.kotus.fi/fo/.

Att skriva och publicera dialektordböcker över svenska dialekter i Finland har långa anor. Svenska ordbelägg från Finland ingick redan i Rietz *Svenskt dialektlexikon* (1862–1867). Mindre, regionalt begränsade ordböcker över bl.a. allmogemålet i Nyland (Vendell 1884), Vöråmålet (Freudenthal 1889) och Pedersöre-Purmomålet (Vendell 1895) utgavs under 1800-talets sista decennier. I början av 1900-talet sammanställde Herman Vendell *Ordbok över de östsvenska dialekterna* (1904–1907). V.E.V. Wessman kompletterade med *Samling av ord ur östsvenska folkmål* (1925–1932). De här verken täcker hela det svenska språkområdet i Finland och innefattar också insamlat material om estlandssvenska dialekter. De behandlar enbart det ordförråd som skiljer dialekterna från allmänspråket.

I Finland finns också en stark tradition av tvåspråkslexikografi. Flera av de tvåspråkiga ordböckerna har inom fennistisk forskning uppfattats som ordböcker i finska, eftersom de har finska som källspråk (Romppanen 2001). Detta gäller t.ex. Christfrid Gananders ([1787] 1997) *Nytt Finskt Lexikon* och Elias Lönnrots *Suomalais-ruotsalainen sanakirja/Finskt-svenskt lexikon* (1866–1880). Ur ett tvåspråkslexikografiskt perspektiv kan flera av de centrala verken däremot ses som finsk-svenska ordböcker. Under 1990-talet redigerades den *Stora finsk-svenska ordboken* som ett samarbete mellan Institutet för de inhemska språken och förlaget WSOY. Dess företrädare är Knut Cannelins finsk-svenska ordbok (1908–1976) som utkom i många upplagor under första hälften av 1900-talet. *Stora finsk-svenska ordboken* publiceras och uppdateras numera på Institutet för de inhemska språkens webbplats, se kaino.kotus.fi/finsk-svensk/

Referenser

- Cannelin, Knut. 1908–(flera upplagor). Finskt-svenskt lexikon/Suomalais-ruotsalainen sanakirja. Borgå. WSOY.
- Cannelin, Knut, Aulis Cannelin, Lauri Hirvensalo & Nils Hedlund. 1976. Suomi-ruotsi suursanakirja/Finsk-svensk storordbok. Borgå. WSOY.
- Freudenthal, A.O. 1889. Vöråmålet: Ljud- och formlära, ordlista med register, språkprof. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

- Ganander, Christfrid. *Nytt Finskt Lexicon*. Alkuperäiskäsikirjoituksesta ja sen näköispainoksesta toimittanut Liisa Nuutinen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 676. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 95. Hämeenlinna. Karisto.
- Hannesdóttir, Anna Helga. 1998. *Lexikografihistorisk spegel. Den enspråkiga lexikografins utveckling ur den tvåspråkiga*. Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 23. Göteborgs universitet.
- Lönnrot, Elias. 1866–1880. *Suomalais-Ruotsalainen Sanakirja/Finskt-Svenskt Lexikon* I–II. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ordbok över Finlands svenska folkmål*. 2025. Helsingfors: Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 33. URN:NBN:fi:kotus-201330. Senaste uppdatering 6.6.2025. <https://kaino.kotus.fi/fo/>.
- Rietz, J. E. [1862–1867] 1962. Svenskt dialektlexikon. *Ordbok öfver svenska allmogespråket*. Lund: C.W.K. Gleerups förlag.
- Romppanen, Birgitta. 2001. *Från målspråk till källspråk: utvecklingen av den finsk-svenska och den enspråkiga finska ordboken*. Acta Wasaensia Nr 91, Språkvetenskap 18. Vasa.
- Ruppel, Klaas & Caroline Sandström. 2014. Stora finska ordböcker i ett historiskt perspektiv. I *LexicoNordica* 21: 141–160.
- Sandström, Caroline. 2013. Från folkmålsstudier till interaktionell dialektologi. I: *Folkmålsstudier* 51: 87–113.
- Sandström, Caroline. 2016. Perspektiv på svensk lexikografi i Finland med Ordbok över Finlands svenska folkmål och Finlandssvensk ordbok som exempel. I: *Framtidens lexikografi. Rapport från ett symposium i Göteborg 5 oktober 2012*. Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 42. Göteborgs universitet. 75–109.
- Stora finsk-svenska ordboken*. 2025. Helsingfors: Institutet för de inhemska språkens webbpublikationer 52. URN:NBN:fi:kotus-201840. Senaste uppdatering 5.11.2025 <https://kaino.kotus.fi/finsk-svensk>.
- Vendell, Herman. 1884. *Samlingar af ord ur nyländska allmogemålet. Nyland*. Samlingar utgifna af Nyländska afdelningen. Häfte I.
- Vendell, Herman. 1895. *Ordbok öfver Pedersöre-Purmomålet*. Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk, utgifna af Finska Vetenskaps-Societeten nr 56. Helsingfors.
- Vendell, Herman. 1904–1907. *Ordbok över de östsvenska dialekterna*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland. Helsingfors.
- Wessman, V.E.V. 1925–1932. *Samling av ord ur östsvenska folkmål. Tillägg till H. Vendells ordbok över de östsvenska dialekterna*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland. Helsingfors.

Sektionsföredrag

Mari Bergroth

Helsingfors universitet

"Jag kunde svenska sedan jag var typ två. Så det är mitt andra modersmål." Språklig identitet hos elever i lärokursen svenska som andraspråk och litteratur

Elever med invandrarbakgrund kan enligt Statsrådets förordning (2012) undervisas "antingen helt eller delvis i svenska enligt en särskild lärokurs avsedd för invandrare" (S2) i stället för att undervisas i svenska och litteratur (S1). Det finns en stor variation i hur, och på vilka grunder, elever styrs till S2-undervisning (Alisaari m.fl. 2025) och ett dagsaktuellt tema är att säkerställa smidiga övergångar från S2-undervisning till S1-undervisning (Undervisnings- och kulturministeriet, 2025). I de svenskspråkiga skolorna i Finland är antalet S2-elever relativt litet och under läsåret 2022–2023 studerade sammanlagt 684 elever enligt S2-lärokursen (Utbildningsstyrelsen, 2025).

I denna presentation lyfts fram elevernas egna röster och reflektioner kring sin språkliga identitet i en svenskspråkig skolkontext. Analysmaterialet består av fyra ledda gruppsamtal i den grundläggande utbildningen med elever som studerar enligt S2-lärokursen. Materialet är insamlat som en del av det pedagogiska utvecklingsprojektet *Mångfald och samarbete* (MångSam) vid Helsingfors universitet. I samtalen diskuterar 14 elever med nio olika modersmål kring sina språk, språkliga identiteter och språkbruk både i skolan och utanför skolan. Studien tar fasta på en betydande forskningslucka då elevernas egna röster hittills har fått mindre uppmärksamhet i S2-forskningssammanhang (se dock Kwiatkowski, 2024).

I den kvalitativa analysen granskas särskilt de sammanhang och platser som kopplas ihop med det svenska språket och de värdeladdningar som kan identifieras då språket nämns. I datamaterialet berättar eleverna om sin språkliga identitet med hjälp av både språkporträtt och en annan visualisering av olika sociala sammanhang där de använder olika språk (Soares m.fl. 2020). Vidare kontrasteras elevernas språkliga identiteter med de förnyade läroplanstexterna kring vem S2-undervisningen är avsedd för.

Referenser

- Alisaari, J., Latomaa, S., Heikkola, L. M., Harju-Autti, R., & Bergroth, M. (2025). Koulutusta ohjaavien asiakirjojen ja arkitodellisuuden rajapinnoilla: Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärään ohjaamisen käytänteet. *Kasvatus & Aika*, 19(2), 44–64. <https://doi.org/10.33350/ka.148849>
- Kwiatkowski, M. (2024). *Finding your place among different languages and cultures: Linguistic expressions of social identity by transcultural youth in rural Finland*. Nordica Helsingiensia 63. Helsingfors universitet.
- Soares, C. T., Duarte, J., & Günther-van der Meij, M. (2020). 'Red is the colour of the heart': making young children's multilingualism visible through language portraits. *Language and Education*, 35(1), 22–41. <https://doi.org/10.1080/09500782.2020.1833911>
- Undervisnings- och kulturministeriet (2025). *Ytterligare satsningar på undervisningen i svenska eller finska som andraspråk*. Pressmeddelande 20.8.2025. https://okm.fi/-/suomi-ja-ruotsi-toisena-kielena-opetukseen-lisapanostuksia?languageId=sv_SE
- Utbildningsstyrelsen (2025). *Lägesöversikt över den svenskspråkiga utbildningen*. <https://www.oph.fi/sv/statistik/lagesoversikt-over-den-svensksprakiga-utbildningen-den-grundlaggande-utbildningen>

Lydia Suihkos flerspråkiga vardag i Helsingfors på vårvintern 1885

I detta sektionsföredrag är mitt syfte att beskriva Lydia Suihkos språkanvändning på basis av hennes brevtexter och hennes egen beskrivning av den språkliga vardagen. Jag har tidigare undersökt svenskspråkigheten i Joensuu på 1800-talet (Ikonen & Bister 2020; Bister 2022), det här föredraget berör samma tematik.

Lydia Olsoni (1862–1917), född Suihko, bodde en stor del av sitt liv i Joensuu. Hon var första frun till apotekaren Hugo Olsoni (1857–1936). Lydia föddes i Ilomants där hennes far arbetade som förman på bruket i Möhkö. Trettonåriga Lydia skrevs in i den svenskspråkiga fruntimmersskolan i Joensuu i januari 1875. Tio år senare gifte hon sig med Hugo Olsoni. De fick två barn. Lydia dog som 55-årig, efter en lång sjukdom. Historiska källor berättar inte mycket om henne.

Före vigseln tillbringade Lydia Suihko hela vårvintern 1885 i Helsingfors. Där skrev hon brev till fästmannen Hugo. I Riksarkivet finns det 27 bevarade brev från den här tidsperioden. De är skrivna på svenska, därtill innehåller de inslag av andra språk (t.ex. norska). Dessa brev utgör mitt forskningsmaterial. Lydia berättar bl.a. om sina studier och fritidsaktiviteter samt olika sociala evenemang. Hon diskuterar gärna litteratur, teater och musik.

I mitt föredrag koncentrerar jag mig på två forskningsfrågor:

1. På vilket sätt använder Lydia Suihko finska inslag i sina svenskspråkiga brev? På vilket sätt använder hon andra språk?
2. Vad berättar hon om sin språkliga omgivning i Helsingfors och vad kan vi anta om språkanvändningen i de aktiviteter hon deltar i under sin vistelse i Helsingfors?

Analysen fokuserar således på Lydias konkreta språkanvändning men även på hur hon relaterar till användningen av olika språk.

Referenser

- Bister, Melina 2022. Fanny Nysténs lokala och språkliga identitet i privata brevtexter 1892. I: *Svenskan i Finland* 19. 30–44.
- Ikonen, Elina & Bister Melina 2020. Svenska språket i Joensuu under borgmästare Nysténs tid 1871–1901. I: *Svenskan i Finland* 18. 58–71.

Lärarperspektiv på möjligheter och hinder för måluppfyllelse i svenskämnen inom den grundläggande utbildningen i Finland och i Sverige

Syftet med studien är att kartlägga vilka möjligheter och hinder lärare som undervisar i svenska språket i årskurs 1–9 i Finland och i Sverige lyfter fram som centrala för att nå lärandemål i ämnet. Studien utgör en delstudie inom projektet *Ett pluricentriskt perspektiv på undervisningen i svenska i grundskolan i Finland och Sverige: Policy, ideologi och praktik i heterogena språk- och undervisningsmiljöer* (PluSve) och finansieras av Riksbankens jubileumsfond. I projektet utgår vi från de båda ländernas språkpolicy, språkideologier och samhällen för att jämföra och analysera svenskundervisningen och relatera dem till undervisningspraktiker i Finland och i Sverige.

Data för delstudien bygger på en digital enkät som under läsåret 2023-2024 via olika intresseorganisationer kunde besvaras av lärare i de olika skolämnena i svenska inom den grundläggande utbildningen i Finland och i Sverige (n = 128). Vi uppmärksammar framför allt frågor i enkäten där informanterna ombads ta ställning till lärandemålen i sina lärokurser och vilka faktorer de anser möjliggöra eller hindra måluppfyllelsen. I frågeställningen kontrasteras normativ bedömning (fastställda lärandemål) gentemot praktiken (undervisningsverkligheten) (jfr också Huhtala m.fl., 2019). I våra teoretiska utgångspunkter utgår vi från att undervisning inte bara ska utrusta eleverna med vissa förmågor och socialisera dem i samhället utan också skapa utrymme för den enskilda eleven (Biesta, 2009) och att relationell pedagogik stiger fram som central för att skapa inkluderande praktiker som beaktar den enskilda elevens svenskfärdigheter (jfr Aspelin, 2018).

För att redogöra för studiens resultat använder vi kvalitativ tematisk analys (se Braun & Clarke, 2006). Vi presenterar vilka teman som informanterna anser utgöra möjligheter eller hinder för att uppfylla lärandemålen och jämför likheter och skillnader mellan finländska och svenska informanter. Temana utgörs bl.a. av faktorer relaterade till elevens individuella egenskaper, omständigheter runt eleven eller förutsättningar för undervisning. Resultaten diskuteras i ljuset av hur informanterna lyfter fram relationell pedagogik och inkluderande praktiker i de faktorer de valt att nämna i sina svar.

Referenser

- Aspelin, J. (2018). *Lärares relationskompetens: Vad är det? Hur kan den utvecklas?* Liber.
- Biesta, G. (2011). *God utbildning i mätningens tidevarv*. Liber.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Huhtala, A., Vesalainen, M., Hildén, R. & Rautopuro, J. (2019). Finländska svensklärares undervisningspraktiker och deras samband med elevers inlärningsresultat. *Nordand*, 14(1), 4–24. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-3381-2019-01-01>

Rum för svenska: Användningen av svenska vid språkbadsenheter

För de svenskspråkiga skolorna i Finland med ett stort antal tvåspråkiga elever (svenska-finska) och ett växande antal elever med annan språklig bakgrund än svenska har betydelsen av att skapa svenska rum lyfts fram i flera sammanhang (se t.ex. From m.fl., 2016; From m.fl., 2024). Däremot har få studier uppmärksammat hur svenska rum i skolvardagen i undervisning på två språk ser ut (se ändå Pakarinen, 2020). Syftet med vårt sektionsföredrag är att presentera perspektiv på hur svenskan används eller inte i den dagliga verksamheten vid finskspråkiga språkbadsenheter. En av de mest framträdande principerna för språkbadsundervisning är att läraren i en språkbadsgrupp använder endast svenska som undervisningsspråk för att de finskspråkiga eleverna ska få största möjliga input på språkbadsspråket (se t.ex. Björklund, 2022). Vi vet däremot mindre om den språkliga skolvardagen utanför klassrummet.

Datan utgörs av ett delmaterial i ett större forskningsprojekt, ProSpectS, som har som mål att undersöka ledarskap, handledning och stöd för lärande från småbarnspedagogiken till årskurs 9 i språkbad. Materialet har samlats in via en webbenkät ($N = 63$) 2024–2025, riktad till yrkesverksamma inom språkbad: daghemsföreståndare, rektorer, speciallärare, lärare inom småbarnspedagogik, förskollärare, klasslärare och ämneslärare. Vi analyserar respondenternas svar som dels handlar om lärarnas språkval i hela enheten, dels lärarnas uppfattningar om val av språk för de språkbadselever som behöver extra stöd för sitt lärande. Vi använder såväl deskriptiv statistik som kvalitativ innehållsanalys (Graneheim & Lundman, 2004).

Resultat visar att majoriteten (60 %) av respondenterna uppger att de inte upplever det naturligt att använda språkbadsspråket med hela enhetens personal. Den främsta orsaken som uppges är att skolans administrationsspråk är finska och att de flesta i skolans personal inte kan svenska. Vidare finns det skillnader i val av språk för kommunikation när språkbadselever behöver extra stöd för sitt lärande och vilka färdighetsområden som speciallärarna strävar efter att stödja.

Referenser

- Björklund, S. (2022). Språkbadsundervisning i tiden. I A-S. Pitkänen & M. Auramo, *Avaimia toimivaan kielikylpyopetukseen - Matkalla monikieliseksi sankariksi* (s. 10–14). www.sprakbad.fi
- From, T., & Sahlström, F. (2016). Shared places, separate spaces: constructing cultural spaces through two national languages in Finland. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 61(4), 465–478. <https://doi.org/10.1080/00313831.2016.1147074>
- From, T., Platzgummer, V., Laihonon, P., Sahlström, F., & Szabó, T. P. (2024). Spatial ideologies on official bilingualism and co-located schools in Finland and South Tyrol, Italy. *Language and Education*, 38(6), 1027–1043. <https://doi.org/10.1080/09500782.2024.2362908>
- Graneheim, U. H., & Lundman B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24(2), 105–112. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2003.10.001>
- Pakarinen, S. (2020). *Språkbadselevskap i Finland och på Irland: En studie om språkpolicy och två- och flerspråkighet i skollandskap och hos elever i tidigt fullständigt svenskt och iriskt språkbad*. [Doktorsavhandling, Jyväskylän universitet]. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8347-5>

Språkliga resurser i rörelse: vidare migration från Sverige till Svenskfinland

I detta sektionsföredrag presenterar jag startpunkterna för ett forskningsprojekt som inled(de)s i januari 2026 för att undersöka vad som händer med språk i vidare migration inom en språklig gemenskap, närmare bestämt då personer som tidigare immigrerat till Sverige flyttar vidare till Svenskfinland. Enligt en preliminär kartläggning bland de tvåspråkiga kommunerna i Finland, har man särskilt i huvudstadsregionen och Åbo sett en ökning av flyttrörelser av tidigare migranter från Sverige till Finland. De vanligaste förstaspråken bland flyttarna ser ut att vara somali och arabiska. Bland de bakomliggande orsakerna nämns förutom släktband över gränserna även trygghet och säkerhet, med hänvisning till Koranbränningar och gängvåld i Sverige.

Vidare migration utgör ett relativt utforskat område inom migrationsforskningen, och definieras som ett fenomen som omfattar längre vistelser i två eller fler destinationsländer (Ahrens & King, 2023). Tidigare studier som undersökt vad som händer med språk vid vidare migration har främst fokuserat på migration till Storbritannien och på språkval mellan olika nämnda språk, t.ex. bengali vis-à-vis italienska och engelska bland bangladeshier som flyttat från Italien till Storbritannien. Detta projekt utgår från en syn på språk som socialt konstruerade och fokus ligger på talarnas språkliga resurser, dvs. alla de sätt att kommunicera som är tillgängliga för dem. Teoretiskt sett används Blommaerts (2010) koncept om "skalor" (scales) för att undersöka hur språkliga resurser rör sig inte endast på ett horisontellt plan (t.ex. i en lokal kontext som ett område, en stad eller ett land) men även på ett vertikalt plan, som representerar de sociala, kulturella och politiska normerna i dessa. Genom att fokusera på skalor kan man lyfta fram språkliga hierarkier och makt(o)balanser i olika kontexter. Inverkan av vidare migration på individers språkliga biografier studeras genom lingvistisk etnografi och kreativa metoder som språkporträtt (Busch, 2017) med ett material som planeras omfatta ca 20 informanter.

Referenser

- Ahrens, J. & King, R. (red) 2023. *Onward Migration and Multi-Sited Transnationalism: Complex Trajectories, Practices and Ties*. IMISCOE Research Series/Springer.
- Blommaert, J. 2010. *The Sociolinguistics of Globalization*. Cambridge: CUP.
- Busch, B. 2017. Biographical approaches to research in multilingual settings: Exploring linguistic repertoires. I Martin-Jones, M. & Martin, D. (red) *Researching Multilingualism: Critical and ethnographic perspectives*. London & New York: Routledge. S. 46–59.

Humor är inte alltid roligt i min åsikt

– Engelskans inflytande på prepositionsbruket i studentexamensprovet i modersmål och litteratur

Engelskan har en stark närvaro i de ungas vardag (Stenberg-Sirén 2020). Lärare har lagt märke till engelskt inflytande i elevernas språk, bland annat i fråga om prepositionsbruket (t.ex. Ortiz Holmberg 2024). I detta sektionsföredrag granskas eventuell engelsk inverkan på prepositionsvalen i fyra svenska uttryck i provet i skrivkompetens i studentexamensprovet i modersmål och litteratur åren 2019–2024. Resultaten jämförs också med prepositionsbruket i sverigesvenska bloggtexter och i sverigesvenska och finlandssvenska nyhetstexter. Materialet består i första hand av korpusen Studex-19-24 i Språkbanken i Finland, och studien görs inom forskningsprojektet Studex vid Helsingfors universitet.

De normenliga svenska uttrycken är *enligt någons åsikt*, *av någon orsak*, *tanken på något* och *öppen för något*. I samband med dessa uttryck förekommer i provsvaren också icke-normenligt prepositionsbruk som påminner om motsvarande engelska uttryck: *i någons åsikt* (*in someone's opinion*), *för någon orsak* (*for some reason*), *tanken av något* (*the thought of something*) och *öppen till något* (*open to something*) (Felixson & Lassus under arbete.).

De absoluta och relativa frekvenserna av de normenliga och de icke-normenliga uttrycken jämförs med kvantitativa korpuslingvistiska metoder, och sökresultaten analyseras också kvalitativt för att belysa eventuell engelsk inverkan på prepositionsbruket. Dessutom jämförs resultaten med normenligt och icke-normenligt prepositionsbruk i tre jämförelsekorpusar, Bloggmix 2015–2017 och SVT nyheter 2019–2023 i Språkbanken Text och Yle svenska webbartiklar 2012–2018 (för alla) i Språkbanken i Finland, i syfte att utforska hur examinandernas prepositionsval eventuellt skiljer sig från prepositionsbruket i dessa texter.

Examinanderna förväntas använda ett idiomatiskt standardskriftspråk i studentexamensprovet, och studien utgör ett avgränsat nedslag i de ungas känsla för normenligt prepositionsbruk. Prepositioner är särskilt utsatta för inflytande från andra språk (Melin-Köpilä 1996), och även om engelskan sällan är förstaspråk i Norden har det ett starkt inflytande på alla de nordiska språken (Hilmisdóttir & Peterson 2023) – däribland svenskan i Finland.

Referenser

- Felixson, Daniela & Lassus, Jannika (under arbete): *Normavvikande prepositionsbruk i studentexamensprovsvär*. [Manuskript under arbete]. Helsingfors universitet. Forskningsprojektet Studex.
- Hilmisdóttir, Helga & Peterson, Elizabeth 2023: Language contact and language change. Impact on the languages of the Nordic countries. I: Peterson, Elizabeth. & Beers Fägersten, Kristy (red.): *English in the Nordic Countries: Connections, Tensions and Everyday Realities*. Routledge. Tillgänglig: <https://doi.org/10.4324/9781003272687>.
- Melin-Köpilä, Christina 1996: *Om normer och normkonflikter i finlandssvenskan. Språkliga studier med utgångspunkt i nutida elevtexter*. Uppsala universitet.
- Ortiz Holmberg, Bianca 2024: *Utmaningarna för modersmållärare handlar inte om de, dem och dom*. Språkbruk, Institutet för de inhemska språken. Tillgänglig: <https://sprakbruk.fi/intervju/utmaningarna-for-modersmalslararna-handlar-inte-om-de-dem-och-dom/>.
- Stenberg-Sirén, Jenny 2020: *Svenska, finska, engelska – komplement eller alternativ? En inblick i ungas språkanvändning*. Tankesmedjan Magma. Tillgänglig: https://magma.fi/wp-content/uploads/2020/01/magma1_2020_webb-1.pdf.

Språk, trauma och identitet – Nexusanalys om krigsbarnens språkliga levnadsberättelser

Under krigen 1939–1945 skickades cirka 70 000–80 000 finska krigsbarn till Sverige. Hemkomsten till Finland var för många krigsbarn traumatiskt på flera sätt. (Se till exempel Kavén 2010) Forskningen kring språkliga aspekter av krigsbarnens hemkomst och livet därefter är begränsad.

Detta föredrag undersöker ett finskt och ett finlandssvenskt krigsbarns språkliga levnadsberättelser med hjälp av nexusanalytiska verktyg (Scollon & Scollon 2004). Syftet är att belysa sambandet mellan språk, trauma och identitet. Presentationen diskuterar hur språkligt uttryck och identitet formas i skärningspunkten mellan personliga erfarenheter och samhällseliga strukturer.

De språkliga levnadsberättelserna har konstruerats genom att djupintervjua före detta krigsbarn och kartlägga tidskalorna i materialet. I analysen ses språkanvändning som en social handling – och nexus – i relation till diskurser (t.ex. syn på språk och barn), historisk kropp (t.ex. separation och anknytning) samt interaktionsordning (t.ex. politiska vs. individuella beslut). Genom att zooma mellan mikro- och makronivåer synliggörs hur individuella språkliga handlingar är sammanflätade med bredare samhällseliga diskurser.

I analysen framträder språket både som en källa till trauma och som ett verktyg för läkning samt som bärare och uttryck för trauma. Presentationen visar hur språkförlust, språkbyte och språkliga upplevelser påverkar självbild och livsval. Analysen bidrar till forskningen om språk och identitet, men också till en bredare diskussion om historisk rättvisa, barns rätt till språk och vikten av att lyssna till deras berättelser.

Referenser

- Kavén, Pertti 2010: *Humanitaarisuuden varjossa – Poliittiset tekijät lastensiirroissa Ruotsiin sotiemme aikana ja niiden jälkeen*. Doktorsavhandling i historia. Helsingfors universitet.
- Scollon Ron – Wong Scollon, Suzie 2004: *Nexus analysis. Discourse and the emerging internet*. London: Routledge.

Hur talar den finlandssvenska överklassen?

Inom språkvetenskapen har överklassens språk generellt inte setts som ett särskilt intressant studieobjekt, och det finns ytterst få studier som fokuserat på det (se dock Öqvist 2024). Den finlandssvenska överklassens språk har inte undersökts alls.

Från tidigare variationsanalytiska studier av samband mellan talspråkets variation och talarnas klassbakgrund vet vi att de lägre samhällsklassernas språk karakteriseras av fler dialektala varianter av de morfologiska och fonetiska variabler som undersökts än de högre klassernas språk, som i sin tur karakteriseras av en högre andel standardvarianter. Sådana studier har dock mera sällan inkluderat överklasspersoner, och därtill saknas det kunskap om vilka andra kännetecken än standardspråkliga varianter de högre klassernas språk uppvisar. I vårt föredrag analyserar vi ett urval fritt tillgängliga medieintervjuer med finlandssvenska överklasspersoner. Vi utgår från Pierre Bourdieus (1984a) klassteori, enligt vilken en individs klassposition konstitueras av mängden symboliska och materiella tillgångar som representeras av kulturellt, ekonomiskt och socialt kapital. Överklassen karakteriseras av en betydande mängd av alla dessa kapitaltyper som dessutom har gått i arv i generationer. Enligt Bourdieu (1984b) hör språkbruket till det kulturella kapitalet, och överklassen positionerar sig gentemot de övriga klasserna genom det legitima språket/uttalet och bestämmer därmed vilket sätt att tala som utgör en tillgång på den språkliga marknaden.

I vårt föredrag presenterar vi en pilotanalys där vi frågar oss om överklasspersoner förenas av gemensamma drag i sitt språkbruk och vad man därmed kan anta om det legitima språkbruket i Bourdieus mening. Förutom från Bourdieus (1984b) teori om den språkliga marknaden utgår vi från sådana språkteoretiska perspektiv inom vilka språklig variation ses som socialt meningsbärande (t.ex. Eckert 2008) samt från resultat från vår tidigare studie av språklig iscensättning av klass i finlandssvensk populärkultur (Wikner & Haapamäki 2025) där vi identifierade en rad språkdrag som användes när karaktärer med överklassbakgrund iscensattes.

Referenser

- Bourdieu, Pierre (1984a). *Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge: Harvard University Press.
- Pierre Bourdieu (1984b). Vad det vill säga att tala. Det språkliga utbytets ekonomi. I: *Skeptron 1. Rätten att tala*. Stockholm: Symposion Bokförlag. S. 27–59.
- Eckert, Penelope (2008). Variation and the indexical field. I: *Journal of Sociolinguistics*, 12(4). S. 453–476
- Wikner, Sarah & Haapamäki, Saara (2025). Språklig iscensättning av klass i finlandssvenska medieperformanser. I: *Språk och interaktion*.
- Öqvist, Jenny (2024). *Perspektiv på stockholmska*. Stockholm: Institutet för språk och folkminnen.

Uppfattningar och åsikter om finlandssvenskt digitalt språkbruk

Syftet med det här sektionsföredraget är att redogöra för hurdana uppfattningar och åsikter finlandssvenskar i olika åldrar har om digitalt medierad kommunikation och digitalt språkbruk i olika mobila meddelandeapplikationer, såsom WhatsApp, Messenger och SMS. Jag intresserar mig för både hur man själv förhåller sig till sitt eget kännetecknande sätt att kommunicera och använda språk digitalt och hur man förhåller sig till digitalt språkbruk hos ens nära digitala kontakter, såsom familjemedlemmar, släktingar och vänner. Jag närmar mig konferenstemat *Med svenskan i tiden* genom att diskutera ämnet finlandssvenskt digitalt språkbruk i mitten av 2020-talet.

Tidigare studier om digitalt språkbruk i den finlandssvenska kontexten visar att digitalt medierad kommunikation i privata familje- och vänchatt är mångsidig vad det gäller till exempel användning av olika språk, språkformer och modaliteter. Studierna lyfter bland annat fram att man chattar på flera olika språk, använder såväl dialekt som standardsvenska och kommunicerar via skrift, bilder, röstmeddelanden och videosamtal (se Björklund, 2024 och Palviainen & Räisä, 2022ab). I mitt föredrag diskuterar jag hur finlandssvenskar också tolkar användningen av dessa slags olika språkliga och kommunikativa element i digitala sammanhang. Jag fokuserar i synnerhet på unga vuxnas (ca 20 år) och medelålders (40+ år) reflektioner över digitalt språkbruk och digitala kommunikativa praktiker som jag har samlat in med hjälp av digital etnografi (Varis, 2016). Mitt fältarbetsmaterial består av inspelade semistrukturerade intervjuer och media go-along intervjuer (Jørgensen, 2016) med finlandssvenska informanter samt chattdata av autentiska digitala konversationer som informanterna har delat för forskningsändamålet.

Föredraget är en del av mitt pågående doktorsavhandlingsarbete i forskningsprojektet "Generation X, Y och Z och de digitala språkbruken: Intra- och intergenerationellt meningsskapande, adaption och attityder (XYZdigi)" vid Jyväskylä universitet.

Referenser

- Björklund, M. (2024). Amazing – The use of English in texting between a Finland-Swedish high school girl and friends. I M. Gill, A. Malmivirta, & B. Wårvik (Red.), *Structures in Discourse: Interaction, adaptability, and pragmatic functions* (Vol. 345, s. 58–82). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/pbns.345.04bjo>
- Jørgensen, K. M. (2016). The media go-along: Researching mobilities with media at hand. *MedieKultur: Journal of Media and Communication Research*, 32(60), 32–49. <https://doi.org/10.7146/mediekultur.v32i60.22429>
- Palviainen, Å., & Räisä, T. (2022a). "Pikkuhiljaa hem å äta": Flerspråkighet och multimodalitet i en familje chatt. I K. Lepistö, R. Kosonen, & E. Risto (Red.), *Humanisten med många roller. En festskrift till Paula Rossi på hennes 60-årsdag* (s. 243–262). Uleåborgs universitet. <http://urn.fi/urn:isbn:9789526233642>
- Palviainen, Å., & Räisä, T. (2022b). Tusen och en röst. Barn och deras föräldrar om familjen, språk och appar. I S. Björklund, B. Haagenen, M. Nordman, & A. Westerlund (Red.), *Svenskan i Finland 19: Föredrag vid den nittonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland* (s. 9–29). Svensk-Österbottniska Samfundet. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-69650-5-5>
- Varis, P. (2016). Digital ethnography. I A. Georgakopoulou & T. Spilioti (Red.), *The Routledge Handbook of Language and Digital Communication* (s. 55–68). Routledge.

Likheter och skillnader i multimodala ordsökningar hos L1- och L2-talare av svenska

Ordsökningar är rutinemässiga interaktionella fenomen som förekommer i många olika typer av samtal (Greer 2013). De uppstår när en talare tillfälligt har svårt att hitta ett ord eller ett uttryck. Ordsökningar kan betraktas som kollektiva aktiviteter där samtalsdeltagare samarbetar genom att föreslå ord, ge ledtrådar eller bekräfta förslag (Reichert & Liebscher 2012).

Tidigare forskning har visat att ordsökningsbeteendet, dvs. hur ordsökningar genomförs, är likartat i både L1- och L2-samtal (Kuhila 2006, Rydell 2019). Ändå är ordsökningar hos L2-talare mer frekventa och mer utvecklade (Gullberg 2011). Skillnader i ordsökningsbeteende har inte tidigare undersökts i svenskt samtalsmaterial och också saknas systematiska jämförelser även i den internationella forskningen.

Syftet med denna studie är att kontrastera ordsökningar hos L1- och L2-talare av svenska. Jag undersöker vilka kvantitativa och kvalitativa likheter och skillnader det finns i ordsökningar och fäster uppmärksamhet speciellt på det multimodala. Huvudfokus ligger på den som initierar ordsökningssekvensen. Materialet för studien består av 19 videoinspelade och transkriberade gruppdiskussioner av L1- och L2-talare av svenska. Deltagarna, som inte är konstexperter, bekantar sig med utvalda konstverk och diskuterar dem i små grupper. Analysen visar att både L1- och L2-talare kombinerar flera olika slags språkliga och kroppsliga strategier för att lösa lexikala problem. L2-talares användning av multimodala markörer är speciellt rikt. Därtill är deras ordsökningar även mer frekventa, utvecklade och längre än de av L1-talare. Ordsökningar av L1-talare kännetecknas främst av tystnad och orörlighet medan L2-ordsökningar kännetecknas av handrörelser, ändringar i kroppsposition och tvekljud.

Studien genomförs inom projektet TIK-Talarpositionering och interaktionell kompetens hos L1- och L2-talare av svenska, vid Helsingfors universitet och finansieras av Svenska Litteratursällskapet i Finland.

Referenser

- Greer, T. (2013). Word search sequences in bilingual interaction: Codeswitching and embodied orientation toward shifting participant constellations. *Journal of Pragmatics* (57) (S. 100–117).
- Gullberg, M. (2011). Multilingual multimodality: Communicative difficulties and their solutions in second language use. I: C. Goodwin, C. LeBaron, & J. Streeck (Red.), *Embodied interaction: Multimodality and mediation* (S. 137-151). Cambridge University Press.
- Kuhila, S., 2006. *Second Language Interaction*. J. Benjamins, Philadelphia.
- Reichert, T., & Liebscher G. (2012). Positioning the expert: word searches, expertise, and learning opportunities in peer interaction. *Modern Language Journal*, 96(4), (S. 595–605).
- Rydell, M. (2019). Negotiating co-participation: Embodied word searching sequences in paired L2 speaking tests. *Journal of Pragmatics* 149 (149) (S.60–77).

Motivation att lära sig svenska i Finland

Flera rapporter och studier tyder på att svenskkunskaperna i Finland har sjunkit på alla utbildningsstadier, och på oroväckande trender kring attityder till svenska (t.ex. Härmälä & Marjanen 2023, Juurakko-Paavola 2024). Utifrån de nyaste rapporterna om svenskan i slutet av den grundläggande utbildningen (t.ex. Härmälä & Marjanen 2023) och flera andra studier är det tydligt att lärandemålen uppnås i högre grad i A-svenska än i B1-svenska, och att eleverna i de långa lärokurserna har en positivare bild av svenskan. Rapporterna tyder även på andra problem i jämlikhet och likvärdighet, med bl.a. bättre lärresultat för flickor som siktar på gymnasiestudier än för pojkar som siktar på yrkesutbildning. Oberoende av utbildningsstadium och -kontext lyfts motivation ofta fram som en central faktor kring de sjunkande svenskkunskaperna, och motivation hör över lag till de främsta prediktorerna för viljan att engagera sig i ett ämne, val av fördjupade studier, senare prestationer och framtida utbildningsval (Eccles & Wigfield 2024).

I det här föredraget presenterar vi en syntes av den aktuella kunskapsgrunden om motivationen att lära sig svenska i Finland i dag, diskuterar aktuella motivationsteorier i andraspråkinläring och presenterar ett nystartat projekt om motivationen att lära sig svenska i Finland (MOSSA), som finansieras av Svenska kulturfonden och Svenska litteratursällskapet 2026–2029. Projektets syfte är att studera motivationen att lära sig svenska som andra inhemska språk i den grundläggande utbildningen i Finland och hur motivationen kan främjas. Projektet utgår ifrån etablerade motivationsteorier med fokus på språkinläring, en medvetenhet om vikten att anlägga ett flerspråkighetsperspektiv på svenskinläring och insikter i hur komplex relationen mellan motivation och språkinläring är (t.ex. Dörnyei 2005, Henry 2017). Detta inkluderar en insikt om att motivationsprofilerna är olika för olika slags språkinlärare och att svenska lärs in parallellt med det globalt dominerande andraspråket engelska, vilket påverkar motivationen och gör det relevant att frångå den klassiska bilden av språkinläring i relation till förstaspråk och andraspråk och i stället fokusera på flerspråkigt kompetenta talare.

Referenser

- Dörnyei, Z. 2005. *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Eccles, J. S. & Wigfield, A. 2023. Expectancy-value Theory to Situated Expectancy-value Theory: Reflections on the Legacy of 40+ years of Working Together. *Motivation Science* 9(1), 1–12.
- Henry, A. 2017. L2 Motivation and Multilingual Identities. *The Modern Language Journal* 101(3). 548–565.
- Härmälä, M. & Marjanen, J. 2023. *B1-ruotsin oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2022*. (Julkaisut 10:2023.) Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering.
- Juurakko-Paavola, T. 2024. *Utredning om vilka konsekvenser slopandet av det andra inhemska språket som obligatoriskt ämne i studentexamen har för språkkunskaperna i Finland*. (Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2024:14.) Helsingfors: Undervisnings- och kulturministeriet.

Feedback i praktiken – videoobservationer av undervisningspraxisen i svenska

Feedback är en central del av elevens lärande och ett viktigt verktyg inom formativ bedömning (Hattie & Timperley, 2007). Den påverkar både elevernas motivation och självstyrning (Dörnyei, 2020).

I detta föredrag presenterar vi resultat från en kvalitativ delstudie som ingår i ett projekt finansierat av Svenska kulturfonden. Studien baseras på videoinspelningar från 26 lektioner i svenska som det andra inhemska språket inom den grundläggande utbildningen, inspelade på olika orter i Finland under hösten 2025.

Tidigare forskning om feedback i svenskundervisning i Finland har främst fokuserat på lärares och elevers uppfattningar om feedback (t.ex. Härmälä & Marjanen, 2023; Mäkipää & Karhu, 2025), ofta med hjälp av enkätmaterial. Videoobservationerna, i kombination med en mixed methods-analys, bidrar med en mer mångsidig bild av undervisningspraktiken vad gäller lärarens respons, kamratrespons och självbedömning samt användningen av artificiell intelligens i dessa sammanhang.

De preliminära resultaten antyder att svensklärarna ger respons till både den enskilda eleven och gruppen i syfte att uppmuntra, främja lärandet och stärka motivationen. Det förekommer dock individuella skillnader i hur dessa former av respons tillämpas. Kamratrespons och självbedömning används i mycket begränsad omfattning, och artificiell intelligens tycks ännu inte vara ett verktyg för feedback.

I föredraget redogör vi för de preliminära resultaten och diskuterar hur olika typer av feedback kan användas på ett ändamålsenligt sätt i undervisningen i svenska som det andra inhemska språket.

Referenser

- Dörnyei, Z. (2020). *Innovations and challenges in language learning motivation*. Routledge.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77, 81–112.
- Härmälä, M., & Marjanen, J. (2023). *B1-ruotsin oppimistulokset perusopetuksen päättövaiheessa 2022*. Julkaisut 10:2023. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.
- Mäkipää, T., & Karhu, S. (2025). Considering students' basic psychological needs in feedback processes in the teaching of Swedish. *Foreign Language Annals*, 1–21.

Mässans dygder och uttydning – en interpolation i *Gudeliga snilles väckare*

Gudeliga snilles väckare är ett verk som den tyska mystikern Heinrich Suso skrev på latin på 1330-talet. Verket översattes till svenska troligen i början av 1490-talet. Den svenska översättningen är anonym men översättaren var sannolikt Jöns Budde som var klosterbroder i Nådendal. Översättningen har bevarats som en kopia som kommit till i Vadstena omkring 1525. I den svenska översättningen av *Gudeliga snilles väckare* ingår en lång interpolation som saknar motsvarighet i den latinska texten (Bergström 1868–1870: 303–326). Interpolationen har sällan diskuterats tidigare i vetenskapliga sammanhang (Geete 1903: 92; Lamberg 2007: 313). Interpolationen kan knappast vara ett svenskt original utan torde ha översatts från ett latinskt original. I mitt sektionsföredrag redogör jag för innehållet i interpolationen som närmast förklarar olika detaljer i den katolska mässan. Jag tar också reda på vilka Referenser eller förebilder interpolationen kan bygga på. Interpolationen utgör en sällsynt källa för kännedomen om den birgittinska mässan i Nådendal och i Vadstena. Sannolikt representerar texten finländsk fornsvenska, men det är inte självklart att även interpolationen översatts av Budde. I mitt sektionsföredrag kommer jag att diskutera denna problematik ingående ur en filologisk synvinkel.

Referenser

- Bergström, Richard (1868–1870): *H. Susos Gudeliga snilles väckare (Horologium æternæ sapientiæ). Efter gamla handskrifter*. Stockholm: P. A. Norstedt & söner.
- Geete, Robert (1903): *Fornsvensk bibliografi. Förteckning öfver Sveriges medeltida bokskatt på modersmålet samt därtill hörande litterära hjälpmedel*. Stockholm: P. A. Norstedt & söner.
- Lamberg, Marko (2007): *Jöns Budde. Birgittalaisveli ja hänen teoksensa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Lätt språk i den finlandssvenska kontexten

Lätt språk som fenomen har som bekant uppstått som praktisk verksamhet och det är först på senare år som forskningen fokuserats i större omfattning. Forskningen har tagit fasta på lättläst skönlitteratur för unga (Nordenstam & Olin-Scheller 2020), talat lätt språk (Leskelä 2022), ordförrådet i lätt språk (Valtasalmi 2024) samt lätt språk och dess anvisningar (Frondeen 2025) för att nämna några nordiska studier. I flera av studierna tangeras mer eller mindre direkt de normer som styr lätt språk och lättlästa texter. Dels är normerna uttalade, dels inte.

I detta föredrag fokuserar jag på normer som kommer fram i fyra intervjuer som jag gjorde år 2024 med personer som arbetar med lätt språk på svenska. Som bakgrundsmaterial till studien används även två enkäter av vilka den ena har myndigheter som målgrupp och den andra personer som själva skriver och/eller översätter lätt svenska i Finland. Kontexten för studien är finlandssvensk.

Referenser

- Frondeen, Carina 2025. *Lätt språk under lupp. Lätt språk och dess anvisningar utgående från forskningsperspektiv, praktikerperspektiv och användarperspektiv*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Leskelä, Leela 2022. *Selkopuhetta! Puhuttu selkokieli kehitysvammaisten henkilöiden ja ammattilaisten vuorovaikutuksessa*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Nordenstam, Anna & Olin-Scheller, Christina 2020. I litteraturens tjänst: Skolbibliotekariers uppfattningar om lättläst skönlitteratur till elever och lärare. Maritha Johansson, Bengt-Göran Martinsson & Suzanne Parmenius Swärd (red.) *Trettonde nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning: Bildning, utbildning, fortbildning*. Linköping: Linköping University, 209–223.
- Valtasalmi, Idastiina 2024. *Teksti- ja käyttäjänäkökulmia selkokielen sanastoon*. Tammerfors: Tammerfors universitet.

"Se aukes vaan yhtäkkiä se kansi sitten" – sverigefinnars erfarenheter av språklig integrering i Sverige

I detta bidrag undersöks sverigefinnars (första generation) erfarenheter av språklig integrering i Sverige. Syftet med studien är dels att kartlägga hurdan utbildningsbakgrund i svenska första generationens sverigefinnar hade när de flyttade till Sverige, dels att undersöka hur den grund i svenska som de förvärvat i den finska skolan (enligt dem själva) möjligen bidragit till deras språkliga integrering i Sverige. Dessutom kartläggs deras erfarenheter av tillägnandet av svenska språket genom informell inläring. Frågeställningarna i studien är: 1) Vilken (utbildnings)bakgrund i svenska från Finland hade de intervjuade sverigefinnarna när de flyttade till Sverige? 2) Vilka erfarenheter av språklig integrering i Sverige har studiedeltagarna? 3) Vilka informella inläringssätt i svenska rapporterar de intervjuade att de haft i Sverige?

Materialet består av 50 semistrukturerade intervjuer som gjordes i olika delar av Sverige i samband med projektet *Hundra sverigesvenska och tornedalska språkliga biografier* (Kolu, under arbete) 2022–2025. Studiedeltagarna har olika åldrar (från 28 år till nästan 90 år gamla) och de har bott i Sverige 5–80 år. Intervjuerna har transkriberats och analyserats med kvalitativ innehållsanalys utifrån forskningsfrågorna. Även kvantitativa uppgifter ges i analysen av intervju svaren. De centrala teoretiska begreppen i studien är *informell*, *formell* och *non-formell* inläring. Formell inläring sker i en institutionell miljö (t.ex. skola) med tydligt definierade mål, medan informell inläring sker i vardagen utanför utbildningsinstitutioner. Non-formell inläring däremot innebär organiserade utbildningsaktiviteter för specifika befolkningsgrupper utan någon examen (Johnson & Majewska 2024).

I denna studie saknade de äldsta sverigefinnarna en formell studiebakgrund i svenska, när de flyttade till Sverige. Barn som anlände till Sverige med sina föräldrar till exempel på 1950-talet placerades genast i vanliga svenska klasser. De rapporterade att de lärde sig svenska med hjälp av jämnåriga barn och skolkamrater. De vuxna som saknade en formell studiebakgrund i svenska uppgav sig ha lärt sig språket på arbetsplatsen med hjälp av arbetskamrater. Många av studiedeltagarna rapporterade att de utvecklade sina kunskaper på egen hand till exempel genom att läsa tidningar och böcker. Särskilt den yngre generationen uppgav sig vara ganska nöjda med de grunder som de fått i svenska i den finska skolan, i synnerhet när det gäller grammatik och skrivande. Däremot upplevde många av dem att de inte hade tillräckliga muntliga färdigheter när de kom till Sverige.

Referenser

- Johnson, M., Majewska, D. (2024). What is non-formal learning (and how do we know it when we see it)? A pilot study report. *Discov Educ* 3, 148. <https://doi.org/10.1007/s44217-024-00255-y>
- Kolu, J. (under arbete). *Sata kielellistä elämää vähemmistönä monikielisessä Ruotsissa: Kieli-ideologiat, kielelliset käytänteet ja toimijuus ruotsinsuomalaisten ja tornionlaaksolaisten kielielämäkerroissa.*

**Från "allena", via "mäta febern" till "överhastighet":
finlandssvenska ord och flerordsuttryck i en ordlista för utländsk hälso- och sjukvårdspersonal**

Utländsk hälso- och sjukvårdspersonal som rekryteras till Finland och Sverige måste besitta både fackkunskaper och språkkunskaper. En resurs för att lära sig svenska inför sådant arbete är webbplattformen "Vårdsvenska. Svenska för hälsovårdspersonal". Plattformen är ett resultat av projektet "Vårdsvenska – svenska för rysk vårdpersonal", finansierat av Svenska Kulturfonden mellan 2009 och 2012. Material och övningar på plattformen erbjuds på svenska, ryska, finska och engelska. (Learnmera 2025)

I utbildningsmaterialet ingår en alfabetisk ordlista i två versioner. Dessa har identiskt innehåll men olika "källspråk", "målspråk" och titlar: "Finlandssvenska vs Rikssvenska" och "Rikssvenska vs Finlandssvenska". Antalet poster i ordlistan är 387, men 25 av dem upptas två gånger. Antalet unika poster i de båda versionerna av ordlistan uppgår därmed till 362.

Inlärare av svenska anses alltså behöva känna till vissa lexikala skillnader mellan de båda varieteterna av svenska. Men vilka lexikala enheter ingår i ordlistan och vilken information meddelas om dem? I den studie som redovisas besvarar jag tre forskningsfrågor:

1. Vilka domäner i det finländska samhället tillhör orden och flerordsuttrycken i ordlistan?
2. Vilka typer av lexikografiska upplysningar meddelas om orden och flerordsuttrycken?
3. Hur förhåller sig upplysningarna i ordlistan till Finlandssvensk ordbok (FSOB)?

Begreppet 'domän' kan definieras som "'verksamhetsområde- och aktivitetsområde', dvs. en social situation ger upphov till språkbruk med gemensamma drag" (Johansson 2013:104). Indelningen av domäner i forskningsfråga (1) utgår från att begreppet är flexibelt: "en domän kan omfatta allt från en familj till ett synnerligen vittomfattande område som högre utbildning och forskning" (Johansson 2013:113). Vad gäller typer av lexikografiska upplysningar i forskningsfråga (2) används Svenséns indelning med de fyra huvudkategorierna Formell information, Syntagmatisk information, Semantisk information och Pragmatisk information (Svensén 2004:9–12). För att besvara forskningsfråga (3) gör jag jämförelser mellan ett antal poster i ordlistan och den fjärde och senaste upplagan av FSOB (2008).

Referenser

- Finlandssvenska vs Rikssvenska*. Tillgänglig [för registrerade användare]: <https://vardsvenska.fi/se/>
- FSOB 2008 = af Hällström-Reijonen, Charlotta & Reuter, Mikael 2008 [2000]. *Finlandssvensk ordbok*. 4 uppl. Tillgänglig: <https://kaino.kotus.fi/fsob/>
- Johansson, Lars-Erik 2013. Språksociologins domäner: en begreppsanalytisk studie. I: Eronen, Maria & Rodi-Risberg, Marinella (toim.), *Haasteena näkökulma, Perspektivet som utmaning, Point of view as challenge, Perspektivität als Herausforderung*. VAKKI-symposiumi XXXIII 7.–8.2.2013. VAKKI Publications 2. Vaasa: Vaasan yliopisto, s. 104–115. Tillgänglig: https://www.vakki.net/publications/2013/VAKKI2013_Johansson.pdf
- Learnmera 2025 = Learnmera. Learn & Love Languages. Vårdsvenska. Tillgänglig: <https://learnmera.com/projects/vardsvenska/>
- Rikssvenska vs Finlandssvenska*. Tillgänglig [för registrerade användare]: <https://vardsvenska.fi/se/>
- Svensén, Bo 2004 [1987]. *Handbok i lexikografi. Ordböcker och ordboksarbete i teori och praktik*. 2 omarbetade och utökade uppl. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.

Normbrytande pronomenbruk: *de*, *dem* och *dom* i skrivkompetensprovsvär

Bland språkvetare i Sverige har diskuterats om man borde gå över till att i både tal och skrift använda endast *dom*, dvs. att pronomenen *de* och *dem* som i flera regioner uttalas som *dom* även borde stavas *dom* (Lind Palicki & Svensson 2023). Lind Palicki & Karlsson (2019) visar i sin longitudinella undersökning att unga inte har så stora utmaningar med dessa pronomen. Bruket i sociala medier och nyhetstexter uppvisar också rätt stor normenlighet (Coussé et al. 2023). I Finland har vi ofta antagit att L1-talare av svenska i Finland kan skilja mellan *de* och *dem* i skrift och att normbrott i pronomenbruket eller bruket av *dom* i skrift inte är något utbrett fenomen bland L1-talare. Några mer systematiska studier på bruket i skrift i Finland finns inte.

I sektionsföredraget presenteras en delstudie inom forskningsprojektet Studex. I delstudien undersöks hur normbrytande *de*, *dem* och *dom* används av finlandssvenska abiturienter i skrivkompetensprovsvär i korpusen Studex-19-24. Med normbrytande avses formen *de* som objekt eller formellt subjekt (i stället för *dem* respektive *det*). Med normbrytande *dem* avses formen *dem* som subjekt eller framförställd artikel (i stället för *de*). Med normbrytande *dom* avses formen *dom* som såväl subjekt, objekt som framförställd artikel.

Korpusen Studex-19-24 är begränsad och kräver forskningstillstånd av Studentexamensnämnden (beviljat 2024). Korpusen omfattar 19,9 miljoner token som består av skrivkompetensprovsvär i studentexamensprovet i modersmål och litteratur från våren 2019 till hösten 2024. Metoden är korpuslingvistisk och utgår från den automatiskt taggade korpusen Studex-19-24. De preliminära resultaten visar att det går att hitta olika slags normbrytande användning av *de*, *dem* och *dom* i korpusen Studex-19-24, dvs. att fenomenet också finns bland L1-talare av svenska i Finland.

Referenser

- Coussé, E., Adesam, Y., Rekathati, F., & Berdicevskis, A. (2023). Hur används *de*, *dem* och *dom* i nutida skriftspråk? En storskalig korpusundersökning av nyheter och sociala medier. *Språk och stil: Tidskrift för svensk språkforskning*, NF 33, 39–70.
- Lind Palicki, L. & Karlsson, S. (2019). Kan dagens elever verkligen inte skilja på *de* och *dem*? En granskning av elevers formvariation. I: Bianchi, M., Håkansson, D., Melander, B., Pfister, L., Westman, M., & Östman, C. (red.), *Svenskans beskrivning 36*. Förhandlingar vid trettiosjätte sammankomsten. Uppsala 25–27 oktober 2017. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. S. 131–142.
- Lind Palicki, L. & Svensson, A. 2023. *Viktig svenska? Alla dom där språkfrågorna*. Norstedts.

Upplevelser av lättlästa texter som resurs i läsgrupper

Forskningsprojektet Lättläst litteratur, svenska och integration undersöker hur lättlästa texter används för att möjliggöra språkinlärning hos personer som integreras på svenska i Finland. Projektet bidrar med ny kunskap om hur möjligheter till lärande skapas i samspel mellan lättlästa texter, ledare och gruppdeltagare och hur lättlästa texter kan användas som resurs i inlärningssituationer. Projektet är synnerligen aktuellt med tanke på en ökande integration och att svensk integration ibland diskuteras som en ödesfråga för det svenska i Finland. Därtill föreligger det sparsamt med tidigare forskning såväl på svensk integration som på lätt svenska. Med hjälp av innehållsanalys kombinerat med en etnografisk helhetsapproach undersöks gruppdeltagarnas upplevelser i läsgrupper riktade till nyinflyttade som integreras på svenska. Materialet består av videoinspelningar, intervjuer och observationer samt de texter som läses i grupperna.

I detta sektionsföredrag presenteras preliminära resultat från projektet med fokus på hur lättlästa texter upplevs av deltagare i läsgrupperna. Hur beskrivs de lättlästa texterna, och vilka reaktioner och kommentarer förekommer hos informanterna? Resultaten diskuteras i ljuset av tidigare forskning kring läsarupplevelser av lättlästa texter (Frondén 2025, Nordenstam & Olin-Scheller 2020 m.fl.).

Referenser

- Frondén, C. 2025. *Lätt språk under lupp. Lätt språk och dess anvisningar utgående från forskningsperspektiv, praktikerperspektiv och användarperspektiv*. Doktorsavhandling. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Nordenstam, A. & Olin-Scheller, C. 2020. I litteraturens tjänst: Skolbibliotekariers uppfattningar om lättläst skönlitteratur till elever och lärare. I Maritha Johansson, Bengt-Göran Martinsson & Suzanne Parmenius Swärdh (red.), *Trettonde nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning: Bildning, utbildning, fortbildning*, 209–223. Linköping: Linköpings universitet.

“Hen är en bra kille” Pronomen i pseudonymisering av forskningsdata

Pseudonymisering / anonymisering är något som forskare länge använt sig av, men dataskyddsförordningen (GDPR 2016/679) och uppdaterade etiska riktlinjer har gett ökat fokus på att vi döljer personuppgifter nog väl i våra data. *Hur* vi döljer dessa uppgifter och vilka *effekter* det får för våra forskningsmöjligheter och för forskningens tillförlitlighet har hittills knappt utforskats alls (Volodina m.fl. 2025). Samtidigt går utvecklingen av automatiserad pseudonymisering snabbt framåt, speciellt i koppling till behovet av stora (autentiska) datamängder för träning av stora språkmodeller, men också för t.ex. korpuslingvistisk forskning och för att kunna tillhandahålla öppna data och stöda transparent forskning.

Pronomenet *hen* har undersökts mycket i relation till attityder, identitetsfrågor och användning i olika textgenrer (se forskningsöversikt i Renström 2025). I svenska språket generellt kan *hen* användas både som könsneutralt, generiskt pronomen och om icke-binära personer (SAOL 2015, SO 2021). Samtidigt finns också en icke-generisk användning, när *hen* refererar till en specifik person som man inte vill säga könet på, t.ex. i vetenskapliga artiklar (Södergård u.u.). Användningen av detta “anonymiserande” *hen* etablerade sig snabbt i examensarbeten inom svenska/nordiska språk, men förekom även tidigt i bloggtexter (Ledin & Lyngfelt 2013).

Utvecklingen i såväl svenskan som i andra språk de senaste åren har gett pronomen en viktig roll som identitetsmarkörer, och pronomenanvändningen inverkar både på hur människor förhåller sig till sig själva och till varandra (Renström 2025). Det här behöver även forskare beakta vid pseudonymisering av forskningsdata. Bland en grupp deltagare kan pronomenbruket, om det så gäller *han*, *hon* eller *hen*, bidra till indirekt identifiering av en person. Vad ska vi då göra för att skydda deltagarna? Borde alla deltagares pronomen alltid ändras till *hen*? I koppling till forskning om språkinlärning tar det här då bort information om huruvida inläraren lärt sig skillnaden mellan *han* och *hon*, en skillnad som kan vara utmanande för t.ex. språkinlärare med finska som förstaspråk och som därför är viktig att bevara i data kring språkinlärning.

I vår presentation går vi in på hur pronomen, som en potentiellt identifierande (och potentiellt känslig) personuppgift, hanteras vid pseudonymisering av forskningsdata. Utifrån språkvetenskapliga data illustrerar vi utmaningar som hör ihop med pronomenbruk.

Referenser

- Ledin, P., & Lyngfelt, B. (2013). Olika hen-syn: Om bruket av hen i bloggar, tidningstext och studentuppsatser. *Språk och stil*, 23(1), 141-174.
- Renström, E. A. (2025). The implementation of neo-and nonbinary pronouns: A review of current research and future challenges. *Frontiers in Psychology*, 15, 1507858.
- Södergård, L. u.u. Deltagare 1, K1989, Lova eller Latife – hur forskare benämner personer som förekommer i forskningsmaterialet. Svenskan i Finland, Uleåborg.
- Volodina, E., Dobnik, S., Lindström Tiedemann, T., Muñoz Sánchez, R., Szawerna, M. I., Södergård, L. & Vu, X.-S. 2025 Towards shared standards for pseudonymization of research data. Huminfra Conference, Stockholm. https://www.huminfra.se/resources/humevents/hic-2025_proceedings.pdf

Flerspråkiga skribenters uppfattningar om bruket av skrivstrategier i andraspråk

I detta sektionsföredrag presenterar vi vår studie om bruket av skrivstrategier hos flerspråkiga andraspråksinlärare (L2) i svenska och engelska. Syftet är att visa hur inlärare med varierande språkkunskaper hanterar och upplever skrivandet på dessa två språk. Studien fokuserar på skribenternas agens (eng. *writer agency*) som syftar på skribenternas kontroll över skrivprocessen (t.ex. de Magalhães m.fl. 2019). Språkinlärare använder olika skrivstrategier under L2-skrivprocesser, exempelvis för att kompensera begränsat ordförråd (Roca de Larios m.fl. 2016). Enligt tidigare studier påverkas skrivprocessen av inlärares språkkunskaper och det individuella sättet att skriva (t.ex. Van Waes & Schellens 2003; Révész m.fl. 2022). Det saknas dock studier som fokuserar på inlärares eget perspektiv (se dock Åberg m.fl. 2025). I denna studie undersöker vi därför inlärares uppfattningar om skrivandet på L2-svenska och L2-engelska och visar hur språkkunskaperna påverkar bruket av olika skrivstrategier.

Materialet består av retrospektiva intervjuer av 19 finskspråkiga universitetsstudenter med varierande kunskaper i svenska och engelska. Språkfärdighetsnivån hos dessa studenter varierar mellan CEFR-nivåerna A2 och C1. Intervjuerna analyserades kvalitativt med hjälp av NVivo. I analysen fokuserade vi på de delar där skribenterna kommenterar användningen av svenska och engelska, skillnaderna mellan dessa språk, språkkunskapens inverkan på skrivandet och bruket av skrivstrategier.

Enligt skribenterna påverkar flera faktorer skrivandet på L2 och skribenterna använder medvetet olika strategier när de skriver på olika språk. Resultaten tyder på att språkkunskaperna är en nyckelfaktor vad gäller bruket av olika skrivstrategier. Exempelvis redigerar skribenterna på högre färdighetsnivåer sin text för att förbättra textens kvalitet medan skribenterna på lägre färdighetsnivåer är tvungna att omformulera sina tankar till exempel på grund av brister i ordförrådet. Resultaten kan tillämpas i språkundervisningen: genom att studera skillnaderna i bruket av olika skrivstrategier kan man öka inlärares medvetenhet om olika sätt att skriva och på detta sätt främja skrivutvecklingen.

Referenser

- de Magalhães, M. B., Cotterall, S. & Mideros, D. 2019. Identity, voice and agency in two EAL doctoral writing contexts. *Journal of Second Language Writing*, 43, 4–14.
- Révész, A., Michel, M., Lu, X., Kourtali, N., Lee, M. & Borges, L. 2022. The relationship of proficiency to speed fluency, pausing, and eye-gaze behaviours in L2 writing. *Journal of Second Language Writing*, 58 (December 2022), 100927.
- Roca de Larios, J., Coyle, Y. & Nicolás-Conesa, F. 2016. Focus on writers: Processes and strategies. I: R. M. Manchón, & P. K. Matsuda (red.), *Handbook of Second and Foreign Language Writing* (s. 267–286). De Gruyter Mouton.
- Van Waes, L. & Schellens, P. J. 2003. Writing profiles: The effect of the writing mode on pausing and revision patterns of experienced writers. *Journal of Pragmatics*, 35 (6), 829–853.
- Åberg, A.-M., Mäkilä, M. & Mutta, M. 2025. Visualisointi ja haastattelut kirjoitussujuvuuden tutkimuksen tukena. Uusia näkökulmia kirjoitussujuvuuteen. *Puhe ja kieli*, 45 (1), 39–60.

Har vi tid för språk?

Hur mycket utrymme ges språkstudier i dagens högskolor – och vilka möjligheter finns att utveckla dem vidare? Denna presentation bygger på en enkätundersökning bland Finlands universitet och yrkeshögskolor, där personal har besvarat frågor om frivilliga fortsättningskurser i det andra inhemska språket. Syftet är att ge en översikt över nuläget och att identifiera både hinder och möjligheter för fortsatt språkinläring inom högre utbildning.

Utvecklingen av Finlands språkreserv har under de senaste decennierna visat en nedåtgående trend, delvis som följd av förändringar i språkpolitik och utbildningssystem (jfr. Juurakko-Paavola 2024). Samtidigt finns det i arbetslivet ett fortsatt behov att upprätthålla och utveckla färdigheter i det andra inhemska språket (Åberg & Kuosa 2024). I detta sammanhang blir frågan om tid, resurser och prioriteringar inom högskolornas språkstudier särskilt relevant.

Resultaten från enkäten visar att situationen varierar betydligt mellan högskolorna. Vissa erbjuder ett brett utbud av fortsättningskurser, medan andra saknar motsvarande möjligheter. Vanliga utmaningar handlar om resurser, studentintresse, schemaläggning och examensstrukturer. Samtidigt framträder ett behov av samarbete, långsiktigt stöd och synlighet för att språkstudier ska få den plats de förtjänar i högskolans tidspressade vardag.

Mot bakgrund av forskning om andraspråksinläring och motivation (Gardner 1985; Dörnyei 2009) blir det tydligt att en stödjande lärandemiljö och en medveten språkpolicy kan stärka studenters engagemang och intresse. Frågan om vi har tid för språk blir därmed också en fråga om prioriteringar – *Har vi råd att inte ha tid för språk?*

Referenser

- Dörnyei, Zoltán (2009). The L2 Motivational Self System. I: Dörnyei, Zoltán & Ushioda, Ema (red.), *Motivation, Language Identity and the L2 Self*. Multilingual Matters. S. 9–42. https://docs.wixstatic.com/ugd/ba734f_08e57fb081864ecd9b98274bf24e23c6.pdf?index=true
- Gardner, Robert (1985). *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. Social Psychology of Language, Vol. 4. Hodder Arnold.
- Juurakko-Paavola, Taina (2024). *Selvitys toisen kotimaisen kielen ylioppilastutkinnon pakollisuuden poistaminen vaikutuksista Suomen kielitaidon kannalta*. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tillgänglig: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165511>.
- Åberg, Anne-Maj & Anne-Maria Kuosa (2024). *Finskspråkigas användning av svenska i näringslivet*. I: Rosvall Camilla & Maria Kautonen (red.), *Svenskan i Finland 20*. S. 201–216. Tillgänglig: https://research.abo.fi/ws/portalfiles/portal/64154388/Svenskan_i_Finland_20.pdf

Konstruktionsbundna prepositioner: en jämförelse mellan två årskurser inom språkbad

Andraspråksinläringen inleds i språkbad tidigt och den sker genom meningsfull interaktion. Även grammatisk kunskap tillägnas i huvudsak genom att använda språket i kommunikationen. Trots att språkbadseleverna oftast utvecklar bättre kommunikativa kunskaper än eleverna i traditionell undervisning, har tidigare forskning såväl utomlands som i Finland dokumenterat problem med grammatisk korrekthet (t.ex. Harley, 1993; Nyqvist & Lundkvist, 2020).

Val av rätt preposition bereder problem för t.o.m. avancerade andraspråkstalare i svenska (Hyltenstam 1988; jfr Juurakko, 1996). En tidigare studie (Nyqvist & Lundkvist, 2020) har visat att finskspråkiga språkbadselever har utmaningar med att välja normenliga prepositioner i platsuttryck i sina skriftliga uppgifter. Däremot utelämnar samma elever bara sällan prepositioner i platsuttryck, vilket troligen beror på att de ser en koppling mellan svenskans befintlighetsprepositioner (jfr Teleman, Hellberg & Andersson 1999, kap. 10 § 4–12) och finskans kasusändelser. (Nyqvist & Lundkvist, 2020.) Däremot har man inte tidigare undersökt hur finländska språkbadselever behärskar prepositioner som används i konstruktioner som t.ex. valensbundna *titta på* något; *berätta för* någon, *öva till* något (jfr Teleman, Hellberg & Andersson 1999, kap. 10 §2) eller lexikaliserade flerordsfraser såsom som flerordsprepositionerna *till exempel* och *på grund av*.

Syftet med vårt föredrag är därför att undersöka bruket av konstruktionsbundna prepositioner utan direkt koppling till de lokala kasusen i uppsatser av finskspråkiga språkbadselever i årskurserna 6 och 9 (n=110 resp. n=105); informanterna är desamma som i Nyqvist & Lundkvist (2020), vilket möjliggör jämförelserna mellan de olika prepositionstyperna. Vi jämför också utmaningarna som förekommer med dessa mellan årskurserna för att se vilken utveckling som kan skönjas. De centrala frågorna är:

- Vilka konstruktionsbundna (icke-lokala) prepositioner förekommer i uppsatserna?
- Hur stor andel av dem är normenliga på gruppnivå?
- Vilka typer av normavvikelser (bortfall, överanvändning, användning av en icke-normenlig preposition) förekommer?
- Finns det skillnader mellan informantgrupperna?

Referenser

- Harley, B. (1993). Instructional strategies and SLA in early French immersion. *Studies in Second Language Acquisition* 15(2), 245–260.
- Hyltenstam, K. (1988). Att tala svenska som en infödd – eller nästan. I K. Hyltenstam & I. Lindberg (Red.) *Första symposiet om svenska som andraspråk. Volym 1* (s. 138–156). Centrum för tvåspråkighet, Stockholms universitet.
- Juurakko, T. 1996. *Prepositioner i finskspråkiga gymnasisternas inläraarsvenska*. Doktorsavhandling. Jyväskylä universitet.
- Nyqvist, E-L. & Lundkvist, P. (2020). De lokala prepositionerna hos finska svenskinlärare i språkbad och traditionell undervisning. I S. Haapamäki, L. Forsman & L. Huldén (Red.), *Svenskans beskrivning 37* (s. 215–229). Åbo Akademi.
- SAG2=Teleman, U., Hellberg, S. & Andersson, E. (1999). *Svenska Akademiens Grammatik. Vol. 2*. Nordstedts Ordbok.

Språkbadsklasslärarstuderandes två roller: utveckling som lärare och talare av svenska

Syftet med sektionsföredraget är att presentera kompetens- och professionsutveckling hos språkbadsklasslärarstuderande i slutskedet av sina studier. Att arbeta som klasslärare i svenskt språkbad inom den grundläggande utbildningen i Finland förutsätter kännedom om andraspråkslärande och lämpliga pedagogiska arbetssätt samt färdigheter i undervisningsspråket svenska. Språkbadslärare har två centrala roller i sitt yrke: den pedagogiska för att undervisa ämnesinnehåll och den språkliga för att stödja elevers andraspråksutveckling. Inom språkbadsklasslärarutbildningen bekantar studerandena sig med rollerna på såväl kurser som undervisningspraktik.

Tidigare studier om språkbadsklasslärarstuderande i Finland har granskat bl.a. språkval i studiemiljön (Peltoniemi m.fl., 2020) och socialisering till läraryrke under grundexamen (Peltoniemi & Bergroth, 2022). Det finns fortsättningsvis brist på finländska undersökningar där språkbadslärarstuderandes kännedom av och uppfattningar om svenska beaktas (se dock översikten i Peltoniemi, 2017). Internationellt har lärarstuderandes kunskap om språkbadsspråket forskats exempelvis inom iriskt språkbad på Irland (Ní Dhiorbháin & Ó Duibhir, 2022).

Materialet för presentationen utgörs av essäer skrivna på svenska ($N = 9$, längden varierar mellan 363 och 890 ord) av nio studerande i slutskedet av språkbadsklasslärarstudierna vid Åbo Akademi. Essäerna producerades som en del av en obligatorisk fortsättningskurs i integrering av språk och ämne där språkbadslärarnas dubbla roll övas. Essäerna tog avstamp i studerandenas erfarenheter av språkbadsundervisning och eget språkande samt förväntningar på framtida yrkesroll. Innehållet i essäerna analyserades kvalitativt utgående från Cammarata och Cavanaghs (2020) teoretisk-analytiska ramverk för språkbadslärares kunskapsbas.

Resultaten indikerar en medvetenhet hos ursprungligen enspråkigt finska studerande att utvecklas både yrkesmässigt som språkbadslärare och som användare av svenska. Språkbadsklasslärarstuderandena beskriver explicita metoder för att förbättra de egna språkfärdigheterna (t.ex. flyt och ordförråd) och stärka kunskap i det ämnesspecifika språket i läroämnena som undervisas på språkbadsspråket (t.ex. omgivningslära). Lärarstuderandes personliga historier som tidigare språkbadselever vävs samman med de rapporterade framgångar och utmaningar som blivande språkbadsklasslärare.

Referenser

- Cammarata, L., & Cavanagh, M. (2020). In search of immersion teacher educators' knowledge base: Exploring their readiness to foster an integrated approach to teaching. I L. Cammarata, & T. Ó Ceallaigh (Red.), *Teacher Development for Immersion and Content-Based Instruction* (s. 39–66). John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/bct.110.jicb.18009.cam>
- Ní Dhiorbháin, A., & Ó Duibhir, P. (2022). Exploring student primary teachers' linguistic knowledge of Irish. *The Language Learning Journal*, 50(6), 732–746. <https://doi.org/10.1080/09571736.2021.1879907>
- Peltoniemi, A. (2017). Lärarstudenters och verksamma lärares åsikter om vad som är viktigt i utbildningen till språkbadsklasslärare. I N. Keng, A. Nuopponen, & D. Rellstab (Red.), *Ääniä, Röster, Voices, Stimmen. VAKKI-symposiumi XXXVII 9.–10.2.2017* (s. 157–168). VAKKI Publications. <https://doi.org/10.70484/vakki.149246>

- Peltoniemi, A., & Bergroth, M. (2020). Developing language-aware immersion teacher education: identifying characteristics through a study of immersion teacher socialisation. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 25(4), 1324–1335. <https://doi.org/10.1080/13670050.2020.1757613>
- Peltoniemi, A., Kvist, M., & Björklund, S. (2020). Om int vi sku prata finska med varandra, så sku vi ju int ha finska här. Språkbadsklasslärarstudenters språkval i studiemiljön. I S. Haapamäki, L. Forsman, & L. Huldén (Red.), *Svenskans beskrivning 37. Förhandlingar vid trettiosjunde sammankomsten Åbo 8–10 maj 2019* (s. 230–241). Svenska språket vid Åbo Akademi.

”Där talar jag endast svenska”

– språken i studievardagen hos simultant tvåspråkiga högskolestuderande

Syftet med sektionsföredraget är att belysa 20–25-åriga simultant tvåspråkiga högskolestuderandes självrapporterade användning av svenska och övriga språk i sin studievardag vid svensk- eller tvåspråkiga högskolor. Med simultant tvåspråkiga högskolestuderande avses individer med svenska och finska som förstaspråk och som numera studerar vid ett universitet eller en yrkeshögskola i Helsingfors, Vasa eller Åbo.

Simultant finsk-svensk tvåspråkiga har ofta undersökts utifrån ett identitetsperspektiv (Saarela, 2021) eller med betoning på yngre målgrupper (Stenberg-Sirén, 2020). Denna studie fyller en forskningslucka eftersom forskningen kring tvåspråkiga högskolestuderandes språkliga praxis i Finland är begränsad och de studier som gjorts under de senaste åren berör huvudsakligen Helsingfors universitet (From m.fl., 2023; Sylvén, 2024).

I studiens referensram utgår jag från begreppet *svenska rum* (space) (jfr t.ex. From m.fl., 2023) för att kontrastera en oftast enspråkig utbildningspolicy gentemot två- och flerspråkig praxis i studievardagen. I detta föredrag uppmärksammar jag speciellt hur och när studiens respondenter skapar svenska rum i en två- eller flerspråkig studiemiljö.

Materialet för detta föredrag består av 238 enkätsvar, 10 individuella distansintervjuer och 91 tillhörande fotografier. Materialet samlades in mellan november 2024 och september 2025 och analyserades med hjälp av *mixed methods* (Creswell & Creswell, 2018) som i denna studie kombinerar kvantitativa korrelationsanalyser och kvalitativa innehållsanalyser.

Resultaten visar att det finns ett signifikant samband mellan respondenters registrerade modersmål och studiespråk ($N = 238$, $p < .001$), vilket innebär att respondenter med svenska som sitt registrerade modersmål i regel genomför sina högskolestudier på svenska. Enligt resultaten använder simultant tvåspråkiga högskolestuderande primärt svenska i sina högskolestudier, men utnyttjar sina språkliga repertoarer exempelvis i val av litteratur och för att anteckna. Kommunikationen med studiekamrater, lärare och administration sker oftast på utbildningens språk. Utöver svenska och finska förekommer även en del engelska i respondenternas studievardag.

Referenser

- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design: Qualitative, quantitative & mixed methods approaches* (5 uppl.). SAGE.
- From, T., Zilliacus, H., & Holm, G. (2023). Students' conceptualizations of monolingual Swedish-language spaces and bilingual practices at a bilingual university in Finland. *Apples - Journal of Applied Language Studies*, 17(1), 19–38. <https://doi.org/10.47862/apples.115418>
- Saarela, J. (2021). *Finlandssvenskarna 2021: En statistisk rapport*. Svenska Finlands folkting. <https://users.abo.fi/jsaarela/manuscripts/Finlandssvenskarna%202021%20-%20en%20statistisk%20rapport.pdf>
- Stenberg-Sirén, J. (2020). *Svenska, finska, engelska—Komplement eller alternativ? En inblick i ungas språkanvändning*. Tankesmedjan Magma. http://magma.fi/wp-content/uploads/2020/01/magma1_2020_webb.pdf
- Sylvén, J. (2024). *Svenskan vid Helsingfors universitet: Språkpolicy, attityder och realiteter*. [Doktorsavhandling, Helsingfors universitet]. Helda. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-84-0097-4>

SaySvenska - en mobilapp för att öva finlandssvenskt uttal

Det har hitintills inte funnits någon applikation som hjälper L2-talare att lära sig finlandssvenskt uttal (för en annan typ av talövningsapplikation på svenska se Kurimo m.fl., 2023). Utvecklingen av applikationer för uttalsövning på svenska har begränsats av tillgången till lämpliga träningsdata, vilket beror på höga kostnader för att upparbeta sådana (Langlais m.fl., 1998).

Som resultat av ett multidisciplinärt samarbete presenterar vi i föredraget mobilapplikationen SaySvenska som hjälper L2-talare att lära sig finlandssvenskt uttal.¹ Användarna kan öva vilka ord och satser de vill med applikationen, och de får feedback på uttalet på ordnivå. Den AI-modell som applikationen utnyttjar har tränats med finlandssvenskt L1-tal utan en L2-talkorpus (Phan m.fl., 2025). Med hjälp av en enkel kalibreringsalgoritm kan applikationen anpassas för L2-talare på olika färdighetsnivåer. Vi redogör i föredraget för resultat som baserar sig på 50 upplästa L2-talprov från en korpus som samlats in inom projektet DigiTala (Kurimo m.fl., 2023). I precisionsorienterad inställning signalerar applikationen om feluttal endast när den är säker på att ett sådant förekommit, vilket är viktigt speciellt för inlärare på nybörjarnivå. I denna inställning är falska larm på en ganska låg nivå (20 %), men då fångar applikationen upp också färre feluttal (36,9 %). I detekteringsorienterad inställning är applikationen inriktad på att fånga upp så många potentiella feluttal som möjligt, vilket är nyttigt för mer avancerade talare som kan hantera mer feedback och fler larm. I denna inställning uppgår feldetekteringen till 68,7 %, medan andelen falska larm är 31,2 %. Applikationen kan också identifiera några större skillnader i uttalet mellan finlands- och sverigesvenskan.

SaySvenska är första applikationen som kan användas vid övning av finlandssvenskt uttal. Den kan också användas för att samla in tal och feedback från talarna, vilket är givande för framtida forskning.

Referenser

- Kurimo, M., Getman, Y., Voskoboinik, E., Al-Ghezi, R., Kallio, H., Kuronen, M., von Zansen, A., Hilden, R., Kronholm, S., Huhta, A. & Lindén, K. (2023). New data, benchmark and baseline for L2 speaking assessment for low-resource languages. *Proceedings of 9th Workshop on Speech and Language Technology in Education*, 166–170. <https://doi.org/10.21437/SLaTE.2023-32>
- Langlais, P., Öster, A.-M. & Granström, B. (1998). Automatic detection of mispronunciation in non-native Swedish speech. *Proceedings of Speech Technology in Language Learning*, 41–44.
- Phan, N., Kuronen, M., Kautonen, M., Ullakonoja, R., von Zansen, A., Getman, Y., Voskoboinik, E., Grósz, T. & Kurimo, M. (2025). Mispronunciation Detection Without L2 Pronunciation Dataset in Low-Resource Setting: A Case Study in Finland Swedish. *Interspeech 2025*, 2435–2439. <https://doi.org/10.21437/Interspeech.2025-1375>

¹ Undersökningen ingår i projekten Digital applikation för övning och bedömning av muntlig färdighet, DigiTala (2019–2023) och Automatisk bedömning av muntlig interaktion på andraspråk, AASIS (2023–2027), som båda finansieras av Finlands Akademi, samt Technology-enhanced foreign and second-language learning of Nordic languages, TEFLON (2021–2026), som finansieras av NordForsk. Vi tackar också CSC – IT-centret för vetenskap, Kielibuusti, Apollo Ailus, Kia Raitanen och Aalo Kailu för deras bidrag till utvecklingen av applikationen.

Språklig variation i Zacharias Topelius texter

Zacharias Topelius (1818–1898) var en oerhört produktiv författare vars författarskap sträckte sig över ett halvt sekel och innefattade flera olika genrer. Han var en språkligt medveten individ som levde under en tid då det svenska skriftspråket genomgick flera förändringar, bland annat i form av stavningsreformer (se t.ex. Teleman 2003) men även genom en gradvis utveckling mot ökad talspråkighet (Håkansson 2025). Topelius verkade dessutom som författare både före och efter att Axel Olof Freudenthal tog upp frågan om den finländska svenskans särdrag i slutet av 1860-talet.

I mitt föredrag diskuterar jag språklig variation i Topelius texter, med särskilt fokus på variation över tid och enligt genre. Jag undersöker dels standardiseringen av skriftspråket, dels den stilistiska utvecklingen. I det förra fallet fokuserar jag på frågor som rör stavning och böjning, i det senare på valet av ord och ordformer. Undersökningen baseras på en korpus bestående av Topelius texter som omfattar drygt 6 miljoner ord skrivna mellan 1832 och 1898. Syftet med studien är att undersöka hur pågående språkförändringar återspeglas i det individuella språkbruket. Då Topelius språk på flera punkter kan sägas vara typiskt för den finländska svenskan (Piipponen 2025), torde resultaten även belysa hur skriftspråket i Finland såg ut på 1800-talet, vilket är särskilt intressant för tiden innan 1870-talet som fått förhållandevis lite uppmärksamhet i forskningen.

Preliminära resultat visar att språket standardiseras relativt tidigt och förblir därefter i många fall stabilt, också då formen strider mot den samtida standardnormen. Mot slutet av århundradet börjar man dock se större förändringar, vilket kan reflektera ökade krav på att följa standarden. Vad gäller den stilistiska variationen finner man inte oväntat talspråksnära former mest frekvent i dramer och i den skönlitterära prosan, särskilt för barn, samt i dagböcker och brev. Däremot verkar dessa former snarast minska i andel mot slutet av århundradet, vilket i viss mån går emot trenden om ökad talspråkighet.

Referenser

- Håkansson, David. 2025. Det långa 1800-talet och den svenska språkhistorien. I: E. M. Petzell, L. Rogström, H. Rosenkvist, M. Strandberg, & L. Wenner (red.). *Studier i svensk språkhistoria 17. Språket i rummet*. Göteborg. Meijerbergs institut för svensk etymologisk forskning. <https://hdl.handle.net/2077/89240>
- Piipponen, Daniela. 2025. *”Låt din penna vara sig själv trogen” Variation och norm i Zacharias Topelius läsebok Boken om vårt land, med fokus på ortografi och morfologi*. Doktorsavhandling. Helsingfors. Helsingfors universitet. <http://hdl.handle.net/10138/595296>
- Teleman, Ulf. 2003. *Tradis och funkis. Svensk språkvård och språkpolitik efter 1800*. Stockholm. Norstedts.

Dialektala inslag i studentexamensprovet i modersmål och litteratur

I mitt föredrag diskuterar jag förekomsten av talspråkliga uttryck i studentexamensprovet i modersmål och litteratur med fokus på dialektala inslag. Enligt föreskrifterna för modersmålsprovet förutsätts examinanden producera ett normenligt språk, i synnerhet på de högre poängnivåerna (Studentexamensnämnden 2025). Detta innebär att icke-standardensspråkdrag såsom finlandismer och andra provinsialismer vanligtvis inte är eftersträfvansvärda. Trots detta förekommer en begränsad mängd finlandssvenska uttryck i examensprovtexterna (Lassus och Stolt u.u.). Även olika slags dialektala och talspråkliga inslag förekommer i texterna, bland annat på lexikal och syntaktisk nivå. Jag ger exempel på dialektala drag som förekommer i provtexterna och diskuterar i vilken mån de används.

Finlandssvenska gymnasisters språk har i allmänhet inte undersökts i större utsträckning, men tidigare forskning har visat att dialektala drag är ovanliga i elevtexter, särskilt jämfört med andra finlandismer, och att deras förekomst minskar ytterligare i de äldre klasserna (Melin-Köpilä 1996, Mitts 1997). Eleverna är medvetna om att dialekten inte hör hemma i skolans uppgifter också fastän de skriver på dialekt i andra sammanhang, även om enstaka former kan komma med genom omedvetenhet (Greggas Bäckström 2011:105). Mycket av denna forskning har dock utförts i tidigare generationer, medan senare undersökningar om dialekt i ungdomars skrivande (t.ex. Greggas Bäckström 2011) huvudsakligen fokuserat på mera vardagliga skriftformer som sms, där standardnormen inte nödvändigtvis behöver följas.

Undersökningen utgår ifrån korpusanalytiska metoder. Materialet utgörs av korpusen Studex-19-24, som innehåller provsvar från skrivkompetensprovet i modersmål och litteratur från våren 2019 till hösten 2024 (se Lassus och Stolt u.u.).

Referenser

- Greggas Bäckström, Anna (2011) *"Ja bare skriver som e låter". En studie av en grupp Närpesungdomars skriftpraktiker på dialekt med fokus på sms*. Umeå: Umeå universitet. <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:458455/sFULLTEXT01.pdf>.
- Lassus, Jannika och Stolt, Sofia (u.u.) På basen av, såhär och stöda. Perspektiv på finlandismer i studentexamensprovsvär. I: *Svenskan i Finland 21*.
- Melin-Köpilä, Christina (1996) *Om normer och normkonflikter i finlandssvenskan. Språkliga studier med utgångspunkt i nutida elevtexter*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Mitts, Åsa (1997) *Språkfel och dialektinterferens i ett språksociologiskt perspektiv. En undersökning av dialektalande elevers skrivförmåga*. Avhandling pro gradu. Åbo: Åbo Akademi.
- Studentexamensnämnden (2025) *Föreskrifter för provet i modersmål och litteratur*. <https://www.ylioppilastutkinto.fi/sv/verkstallandet-av-examen/foreskrifter-och-anvisningar/provspecifika-foreskrifter-och-anvisningar-4>. Hämtad november 2025.

Nina Pilke & Jaana Puskala
Vasa universitet, språkcentret Linginno

Mer svenska i (fram)tiden?
– En kartläggning av fortsättningskurser i svenska och finska vid finländska högskolor

Inom ramen för projektet *Språkhål – Kielikyykkä* (1.4.2024–31.12.2025) undersöker forskare vid Vasa universitet utbudet och efterfrågan på fortsättningskurser i svenska och finska som det andra inhemska språket vid finländska högskolor (14 universitet och 24 yrkeshögskolor). Syftet är att skapa en helhetsbild av språkundervisningen på fortsättningsnivå och identifiera faktorer som påverkar studenternas språkval och motivation. I detta föredrag fokuserar vi på det första målet. Vår avsikt är att ge en bild av nuläget vid de finländska yrkeshögskolorna och universiteten: hur kursutbudet ser ut, vilken variation det finns och vilka framtidsplaner de olika högskolorna har att utveckla kursutbudet.

Undersökningen bygger på en elektronisk enkät (11/2024–1/2025) som distribuerades via de nationella nätverken FINELC (språkcenternätverket vid universiteten i Finland) och Expertnätverket för språk och kommunikation vid yrkeshögskolor. Metodologiskt tillämpar studien kvantitativ och kvalitativ SWOT-analys av slutna och öppna enkätsvar från 37 enspråkiga och tvåspråkiga högskolor.

Förväntade resultat inkluderar en ökad förståelse för hur ett mångsidigt kursutbud kan skapa efterfrågan och bidra till att konkretisera de språkliga riktlinjerna i *Nationalspråksstrategin*. Projektet belyser även behovet av att stärka Finlands språkreserv genom en tydligare språkutbildningspolitik. En särskild aspekt är identifieringen av ”språkhål” – brister i det nuvarande språkutbudet – och utvecklingen av metoder för att åtgärda dessa inom högskolornas ansvar för språkundervisning.

Camilla Rosvall

Fakulteten för human- och samhällsvetenskap, Åbo Akademi

Marie Nelson

Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet

Arena för Svenskläraren - diskurser om svenskämnet i ett pluricentriskt perspektiv

Finland och Sverige delar en lång historia. Ett av de mest betydelsefulla arven från denna gemensamma tid är det svenska språket. Trots att länderna idag är självständiga nationer med egna utbildningssystem, förenas de fortfarande av det gemensamma språket svenska som ett majoritetsspråk i Sverige och ett minoritetsspråk samt ett av två nationalspråk i Finland (Finlands språklag, 2004; SFS 2009:600). Skilda förutsättningar gällande elevunderlag påverkar både undervisningens innehåll samt pedagogiska metoder och ger upphov till didaktiska frågeställningar kring det svenska språkets roll, språklig identitet och inkludering i samhället. Likaså resulterar skillnaderna i att det finns olika lärokurser (i Sverige kursplaner) för svenskundervisning i grannländerna beroende på om eleverna har svenska som sitt förstaspråk eller inte (Utbildningsstyrelsen, 2014; Skolverket, 2025).

I båda länderna har svensklärare en nyckelroll i att förmedla språket, litteraturen och den kulturella och demokratifrämjande kontext som omger svenskämnet. Svensklärarnas medlemstidningar såsom *Arena* (lärare i svenska och litteratur i Finland) och *Poppis* (svensklärarna i Finland) samt *Svenskläraren* (medlemstidning för Svenskläraryöreningen) och *Lisetten* (medlemstidning för Riksförbundet lärare i svenska som andraspråk) i Sverige fungerar som viktiga forum för bl.a. erfarenhetsutbyte, debatt och professionell utveckling för diskussionen om sådana frågor. Analysdata är ovan nämnda medlemstidningar under år 2014–2024 med särskilt fokus på åren kring de stora migrationsströmmarna: 2014, 2015, 2016 samt det senaste året med komplett utgivning: 2024. Vi använder oss av tematisk analys (Braun & Clarke, 2022) genom att utgå från lärare i svenskämnen och det innehåll medlemstidningarna förmedlar.

I sektionsföredraget diskuterar vi hur medlemstidningar för svensklärare i grannländerna speglar det pluricentriska språket svenska. Fokus ligger på hur dessa fyra forum förmedlar innehåll gällande aspekter utanför och inne i undervisningsutrymmet, inom olika svenskämnen. Detta kan ha relevans för hur svensklärare uppfattar sitt uppdrag i olika språkliga, kulturella och samhälleliga kontexter och bidrar till att forma den professionella diskursen kring svenskämnet.

Referenser

- Braun, V., & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: A practical guide*. SAGE Publications Ltd.
- Finlands språklag (2004). <https://finlex.fi/sv/lagstiftning/2003/423>
- Spolsky, B. (2021). *Rethinking language policy*. Edingburgh University Press.
- SFS 2009:600. *Språklag*. Kulturdepartementet
- Skolverket (2025). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr22* (3. rev. uppl.).
- Utbildningsstyrelsen (2014). *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014*.
<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/grunderna-laroplanen-den-grundlaggande-utbildningen#0d631923>

Svenskstudenters uppfattningar om AI-verktyg och AI:s konsekvenser för universitetet som institution

Sedan lanseringen av ChatGPT november 2022 har AI-verktygen snabbt blivit en del av universitetens vardag. Forskningen, liksom universitetens interna kommunikation, har dominerats av att ”finna praktiska lösningar på praktiska problem”, till exempel i form av promptningstips. Den kritiska AI-forskningen har bland annat diskuterat hur AI-verktygen utmanar universitetsinstitutionens autonomi (Räisä, Espinosa Leal & Stocchetti, 2026).

Den här presentationen utgår ifrån Ramón Alvarados (2023) definition av AI som en epistemisk teknologi som uttryckligen utformats för att inverka på människans kapacitet att veta och kunna. Problemet är att AI-verktygen tvingat universiteten anpassat sina uppgifter, instruktioner och sanktioner till AI. (Räisä, Hogan, Visnjic-Jevtic & Bhuyian, 2026.)

Den här presentationen fokuserar på en understuderad grupp i AI-sammanhang, nämligen språkstudenterna. Syftet är att ge röst åt svenskstudenter och lyfta fram erfarenheter, tankar och känslor som studenterna förknippar med AI-verktygen och universitetet. Frågorna jag försöker besvara är:

Hur uppfattar svenskstudenter användningen av AI-verktyg för sina studier?

Vad innebär det att studenterna ska ta ansvar för sin AI-användning?

Det empiriska materialet har samlat in via fokusgruppintervjuer hösten 2025 och samlas in under vårvintern 2026. Datan analyseras med diskursanalytiska verktyg.

Nedan tre exempel på studenter på studenters erfarenheter av AI-verktyg.

Det är en helt annan sak om du själv måste ta reda på ordböjningen och meningsbyggnaden jämfört med att man ber AI skriva en mening och så kan du i princip bara kåpipeista innehållet utan att behöva tänka alls. (Student 6)

Många tycker de (AI-verktygen) är ganska negativa. Särskilt om du inte använder dem själv. Till exempel om du själv jobbar hårt och någon annan bara slänger in en prompt och får uppgiften gjord på det sättet. Det finns skillnader mellan olika studieinriktningar. Inom vissa studieinriktningar används de jättemycket och användningen övervakas inte särskilt mycket. Så en har varit ganska frustrerad ibland. (Student 4)

AI-verktygen har kommit under min studietid. Jag var liksom helt ååå, får man faktiskt använda dem för sina studier? Först när AI kom så varnades det ju... Att den är bra, men att det finns baksidor. Och sedan när man helt plötsligt fick använda dem på universitet. Det var liksom ganska överraskande. (Student 5)

Referenser

Alvarado, R. (2023). AI as an Epistemic Technology. *Science and Engineering Ethics*, 29(32).

<https://doi.org/10.1007/s11948-023-00451-3>

Räisä, Hogan, Visnjic-Jevtic & Bhuyian (2026/forthcoming). What is the function of AI in higher education?

Transformative institutionalization and mediatization processes of learning and knowing: a student perspective.

Presentation at 18th ASEF Classroom Network Faculty Collaboration Conference. *Effective, Inclusive and Ethical*

Artificial Intelligence in Education (AIED) Design. College of Education for the Future, Beijing Normal University in Zhuhai, China. UNESCO/Springer Nature.

Räisä, T., Leal Espinosa, L., & Stocchetti, M. (2026/forthcoming, accepted for publication). AI and epistemic injustice in education research notes for a critical approach. In *Handbook of Critical Studies on AI in Education*. Wayne Holmes (Ed.).

På svenska och finska över språkgränsen – särdrag i gamla dödsannonser

Den första svenskspråkiga tidningen *Tidningar Utgifne af et Sällskap i Åbo* började utkomma i Finland 1771 och den allra första finskspråkiga *Suomenkieliset Tieto-Sanomat* utgavs under året 1776. Från och med 1789 har svenskspråkiga tidningar utgetts nästan oavbrutet och finskspråkiga tidningar sedan 1820. Dödsannonser publicerades redan i dessa tidningar men i början påträffades de relativt sällan. De första dödsannonserna var anspråkslösa radannonser utan några visuella element.

Under 1800-talet växer dödsannonsen successivt fram till en egen texttyp med sina kännetecknande drag. Till dem hör bl.a. bruket av symboler, verser och bibelord samt inramning. Av dessa börjar flera användas först i svenskspråkiga tidningar varifrån de spred sig till finskspråkiga tidningar. Det är ändå inte överdrivet att säga att dödsannonserna som texttyp har utvecklats sida vid sida i svensk- och finskspråkiga tidningar i Finland. Utvecklingen går hand i hand med tidningarnas tekniska förutsättningar.

Språkgränsen var i princip tydlig och skarp i gamla tidningar såtillvida att svenskspråkiga annonser i regel publicerades i svenskspråkiga tidningar och finskspråkiga i finska tidningar. Det finns dock undantag från denna princip. I vilka tidningar överskred man språkgränsen och varför? Hur såg dödsannonserna ut i praktiken? Ett annat särdrag som emellanåt påträffas i gamla tidningar är dödsannonser om en och samma person såväl på svenska som finska. Vad är kännetecknande för dessa annonser? Vilka skillnader finns beroende på språk?

I vårt föredrag diskuterar vi dödsannonser utifrån ett finländskt perspektiv med fokus på deras särdrag. Studien bygger på ett insamlat tidningsmaterial på svenska och finska från 1820-talet till 1860-talet.

Genomslaget för 1906 års ortografi i Finlands svenskspråkiga dagspress

Den 7 april 1906 fastslogs i Sverige att SAOL 7 kompletterad med regler som förenklade stavningen av *t*- och *v*-ljuden skulle gälla som norm i "småskola, folkskoleseminarier och läroverkens tre lägsta klasser". År 1912 bestämdes att den nya normen skulle gälla även i "officiella skrivelser och tryck". De två reglerna i ljudenlig anda att *t*-ljudet skulle stavas med *t* och *v*-ljudet med *v*, dvs. att *rödt* övergick till *rött* och *hvilken*, *hufvud* och *haf* till *vilken*, *huvud* och *hav*, var emellertid kontroversiella och acceptansen av 1906 års ortografi blev därför en relativt utdragen process i Sverige. För dagspressens del sammanföll förhållningssättet till reformen med tidningens politiska åskådning. Konservativa tidningar samt tidskrifter med liknande politiskt perspektiv behöll den äldre ortografin, i vissa fall ända till 1920-talet, medan politiskt radikala tidningar och tidskrifter tidigt omfattade stavningsreformen. (Ståhle 1969, 8–10.)

För den finländska svenskans del har brevspråkets relation till 1906 års reform undersökts av Piipponen (2020), men en kartläggning av de svenskspråkiga dagstidningarnas ortografi i Finland under denna tidsperiod har inte gjorts. I mitt föredrag ger jag en helhetsbild av hur de svenskspråkiga dagstidningarna i Finland förhöll sig till förenklingen av *t*- och *v*-ljudens stavning. Frågor jag söker svar på är följande: När och hur övergick de svenskspråkiga dagstidningarna i Finland till en reformerad ortografi beträffande *t*- och *v*-ljuden? När var reformen genomförd i sin helhet? Korrelerar benägenheten att använda reformerad stavning med någon bakgrundsvariabel hos tidningen, t.ex. tidningens politiska orientering, utgivningsort eller upplagens storlek? Hur förhöll sig utvecklingen i Finland till motsvarande utveckling i Sverige?

Referenser

- Piipponen, Daniela, 2020. "Med hjärtliga helsningar till Herrskapet" Ortografin i brevsamlingen i förhållande till stavningsreformerna 1889 och 1906. I: Hanna Lehti-Eklund & Beatrice Silén (red.): *Handel med konst. Språk och dialog i Paul Sinebrychoffs brevsamling från sekelskiftet 1900*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 114–149.
- Ståhle, Carl Ivar, 1969. Det nordiska rättstavningsmötet 1869 och hundra års svensk rättstavning. *Språkvård*, 4. S. 2–12.

Språklig stabilitet, språkförändring och språkkontakt i Östersjöregionen: Bitransitiva verb och prepositionerna *till* och *åt* i sverigesvenska och finlandssvenska

I finlandssvenskt talspråk är prepositionen *åt* vanligare än i sverigesvenskan (se Silén 2008a, 2008b). Orsakerna till det finlandssvenska bruket av *åt* har diskuterats av Ahlbäck (1971) och Martola (2007) som båda nämner att bruket kan vara influerat av finskans allativ men att det också kan röra sig om ett äldre språkdrag som bevarats i finlandssvenskan.

I mitt föredrag presenterar jag resultat och slutsatser från ett projekt om bitransitiva verb och prepositionerna *till* och *åt* i sverigesvenska och finlandssvenska. Jag har undersökt konstruktionsval vid bitransitiva verb i tidningstext från modern tid och från sekelskiftet 1900 och även kartlagt bruket av *till* och *åt* diakront, från 1400-talet och framåt. Vidare har jag jämfört bruket av *åt* i modernt bloggmaterial från Sverige och Finland med *åt* i äldre sverigesvenska och allativ i modern finska.

Resultaten visar på skillnader mellan sverigesvenska och finlandssvenska texter, men att dessa skillnader minskat sedan början av 1900-talet; finlandssvenskan har närmast sig sverigesvenskan. I äldre svenska förekommer *åt* mycket sparsamt fram till mitten av 1600-talet, när prepositionen plötsligt blir mycket frekvent. Det tycks finnas en regional fördelning, på så vis att *åt* är vanligare hos författare från Mälardalen och norr och öster därom, men mindre vanligt i Götaland och söderut. I jämförelse med äldre svenska och modern finska påminner det moderna finlandssvenska bruket av *åt* framför allt om det i äldre svenska, men viss påverkan från finskans allativ kan skönjas, framför allt i bruket av *åt* med verbet *berätta*.

Åt tycks redan i äldre nysvenska ha varit ett regionalt drag och det bruket har kommit att leva kvar i finlandssvenskan medan det sverigesvenska standardspråket kommit att influeras mer av det sydsvenska bruket av *till*. Kontakt med finskan kan ha haft viss konserverande effekt på finlandssvenskan, som bevarat ett prepositionsbruk som var mer allmänt spritt under 1600-, 1700- och 1800-talet.

Referenser

- Ahlbäck, Olav 1971. *Svenskan i Finland*. (Andra upplagan.) Stockholm: Läromedelsförlagen.
- Martola, Nina 2007. *Konstruktioner och valens. Verbfraser med åt i ett jämförande perspektiv*. Helsingfors: Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur, Helsingfors universitet.
- Silén, Beatrice 2008a. Konstruktionsmönster vid bitransitiva verb i finlandssvenskt och sverigesvenskt talspråk. *Folkmålsstudier*. 46. S. 51–88.
- Silén, Beatrice 2008b. Konstruktionsval vid verbet *ge* i finlandssvenskt och sverigesvenskt talspråk. *Språk och stil*. N.F. 18. S. 112–142.

Låt oss korsa gränsen:
Motivation, kompetens och konvergens till svenska bland unga finsktalande i Finland

Baserat på principerna för tvåspråkig anpassning (Sachdev et al., 2013) är syftet med detta föredrag att kartlägga orsakerna till konvergens, det vill säga språklig anpassning till svenska, bland unga finskspråkiga. Det empiriska materialet samlades in bland elever i finska gymnasier i kommuner i södra Finland (N = 153), där andelen svenskspråkiga varierar mellan 30 och 60 procent. Data analyserades med en medierande analys med robusta standardfel. Resultaten visade att affektiv motivation (det vill säga att använda svenska för att uttrycka positiva attityder till svenskspråkiga) inte hade någon effekt på konvergens, medan effekten av kognitiv motivation (det vill säga att använda svenska för att underlätta förståelse) var signifikant. Samtidigt framkom att effekten av kognitiv motivation på konvergens var signifikant endast för dem som upplever att de har tillräckligt goda kunskaper i svenska. Resultaten och deras implikationer diskuteras med avseende på såväl tvåspråkig anpassning som svenskans ställning i Finland.

Referenser

Sachdev, Itesh, Giles, Howard & Pauwels, Anne: 2013: Accommodating multilinguality. I: Bhatia, Tej, & Ritchie, William, (red.): Handbook of Bilingualism and Multilingualism. Oxford: Blackwell-Wiley. S. 391–416.

Svenskan i en flerspråkig universitetsmiljö
– muntlig praxis, identitet och akademisk kommunikation i professionsinriktade utbildningar

Aalto-universitetet är officiellt trespråkigt med verksamhet på finska, engelska och svenska. I den akademiska vardagen dominerar finska och speciellt engelska, medan svenskans position varierar mellan utbildningsprogram och undervisningssammanhang. Detta sektionsföredrag undersöker hur svenska fungerar som muntligt akademiskt kommunikationsspråk i en flerspråkig universitetsmiljö, där språkval, institutionella strukturer och studenternas språkliga bakgrund ofta samspelar på komplexa sätt.

Analysen utgår från talverkstäder och presentationsmoment inom kandidatseminarierna, där studenter tränar muntlig framställning på svenska inför slutseminariet. I dessa situationer möts flera språk samtidigt: kandidatarbetet kan vara skrivet på engelska, handledaren kan vara finskspråkig eller internationell och sakna svenska, och i slutseminariet kan frågor ställas på ett annat språk än det som presentationen hålls på. Dessa interaktionsscenarier skapar asymmetrier som studenterna måste navigera, och de aktualiserar hur kommunikativ kompetens och akademisk identitet formas i realtid.

Detta sektionsföredrag kombinerar språkpolitiska, sociolingvistiska och interaktionsanalytiska perspektiv och baseras på undervisningspraktik vid Aalto-universitetets språkcentrum (utan bruk av egentligt studentmaterial). Analysen fokuserar på tre nivåer: 1. institutionella språkpolicyer och examenskrav som formar svenskans handlingsutrymme, 2. kommunikativa strategier i flerspråkiga seminariemiljöer där respons och frågor inte följer presentationens språk samt 3. studenternas upplevelser av professionalitet, delaktighet och språklig legitimitet.

Syftet är att synliggöra hur svenska kan fungera som ett relevant och meningsfullt språk för muntlig akademisk kommunikation i utbildningar där andra språk dominerar, och hur talpraxis kan bidra till att stärka flerspråkig kompetens och akademisk identitet framöver.

Referenser

- Hult, F. M., & Källkvist, M. (2015). Global flows in local language planning: articulating parallel language use in Swedish university policies. *Current Issues in Language Planning*, 17(1), 56–71.
<https://doi.org/10.1080/14664208.2016.1106395>
- Liimatainen, P. (2022). *Investigating the language practices and perspectives of language students in a Finnish university*.
- Nikula, T., & Moore, P. (2019). *Exploring translanguaging in CLIL*.

Bruket av semikolon i gymnasietexter

”Ovana skrivare böra helst undvika att använda semikolon”, framhåller K. J. Hagfors i *Folkskolans språklära* (1941). Det rådet har säkert upprepats genom decennierna i skolans skrivundervisning, oberoende av årskurs. Å ena sidan behöver semikolon beröras vid en genomgång av skiljetecken; å andra sidan har det också genom åren visat sig vara svårt för elever att använda semikolon på det sätt som språkvården rekommenderar. *Svenska skrivregler* (2017) anger två användningsområden för tecknet. För det första används det mellan satser ”som har ett nära innehållsligt samband med varandra” och där ”man tycker att punkt är för starkt och komma för svagt avskiljande” (s. 208). För det andra fungerar semikolon i uppräkningsraster ”för att avgränsa grupper och kategorier från varandra”.

Trots de till synes enkla och klara riktlinjerna är semikolon ett omdebatterat skiljetecken, även internationellt. (Watson, 2019) Meningarna är delade både om det alls ska användas och, om svaret är jakande, även hur. Hos professionella författare finns en varierande inställning till semikolon: vissa använder det knappt alls, andra rätt flitigt. (Berglund & Svedjedal, 2025; Dahl, 2015)

Trots alla lärarvarningar om att det kan vara svårt att använda semikolon rätt förekommer tecken med varierande frekvens i texter skrivna av gymnasiestuderande. Ur ett rent normativt perspektiv är det lätt att konstatera att skribenter ofta använder semikolon där språkvården förordar kolon. Syftet med studien är att få en mer nyanserad bild av bruket av semikolon i genren skrivkompetensprov, vilken ingår i studentexamensprovet i modersmål och litteratur. Undersökningsmaterialet speglar den nivå gymnasiestuderande nått när det gäller interpunktionsfärdigheter efter nio år i den grundläggande utbildningen och (vanligen) tre år i gymnasiet. Fokus ligger inte i första hand på om skribenterna behärskar normenlig interpunktion utan på de olika kontexter som semikolon används i och vilken funktion de har i texterna.

Referenser

- Berglund, Karl & Svedjedal, Johan (2025). *Det stora lästa. Fjärrläsning av klassiska svenska romaners stilvärldar 1910–1999*. Uppsala: Avdelningen för litteratursociologi, Uppsala universitet.
- Dahl, Alva (2015). *I skriftens gränstrakter. Interpunktionsfunktioner i tre samtida svenska romaner*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet.
- Hagfors, K. J. (1941). *Folkskolans språklära*. 19 uppl. Helsingfors: Akademiska bokhandeln.
- Svenska skrivregler* (2017). Red. Ola Karlsson. 4 uppl. Stockholm: Liber.
- Watson, Cecelia (2019). *Semicolon: the past, present, and future of a misunderstood mark*. New York: Ecco Press.

Uppfattningar om språkbruket i Finland och Sverige

Att det finns vissa skillnader i kommunikativa mönster mellan Finland och Sverige är välkänt, och skillnaderna i autentiskt språkbruk har utretts bland annat i forskningsprogrammet *Interaktion och variation i pluricentriska språk* (Norrby m.fl. 2021). I det pågående projektet *Kommunikativa mönster på två språk* (Rouhikoski 2024) jämförs likheter och skillnader i kommunikation på svenska och finska i Finland. Men hur upplevs språkbruket på svenska i Finland och Sverige av dem som talar eller har kontakt med både svenska och finska i Sverige och Finland? Detta undersöker vi i ett nytt samarbetsprojekt med forskare från Finland, Sverige och Tyskland med utgångspunkt i diasystematisk konstruktionsgrammatik (Höder 2018) som teoretiskt ramverk.

För att utreda uppfattningar om såväl enskilda uttryck som mer generellt har vi skapat en enkät med både exempelsatser och öppna frågor om sättet att uttrycka sig i givna situationer. Vi har valt att fokusera på servicesammanhang för att i exempelmeningarna kunna beakta resultat från tidigare studier av autentiska samtal (Lindström m.fl. 2020). Exempelen gäller bland annat formuleringen av uppmaningar, erbjudanden och begäran av tjänster. Vi har även samlat in viss information om svararnas språkliga bakgrund. Vid distributionen av enkäten har vi eftersträvat att få svar av personer bosatta i både Finland och Sverige.

Enkäten besvarades under senare halvan av 2025 av ca 100 personer och insamlingen av svar fortsätter. I föredraget presenterar vi centrala tendenser vi kan se i svaren. Finns det vissa uttryck som föredras mer i Finland jämfört med Sverige? Hur påverkar informanternas språkliga bakgrund deras uppfattningar om uttrycken som testas? Hur kommenterar de skillnader mellan Finland och Sverige? Genom att utreda detta får vi en mer nyanserad bild av den pragmatiska variationen mellan finländskt och svenskt språkbruk.

Referenser

- Höder, Steffen, 2018. Grammar is community-specific: Background and basic concepts of Diasystematic Construction Grammar. I: H.C. Boas & S. Höder (red.), *Constructions in contact. Constructional perspectives on contact phenomena in Germanic languages*. Amsterdam: Benjamins S. 37–70.
- Lindström, Jan, Wide, Camilla, Nilsson, Jenny & Norrby, Catrin, 2020. Om att presentera sitt ärende. En jämförande studie av servicesamtal på sverigesvenska, finlandssvenska och finska. I: *Svenskan i Finland* 18. S. 149–163.
- Norrby, Catrin, Lindström, Jan, Nilsson, Jenny & Wide, Camilla 2021. *Interaktion och variation i pluricentriska språk: Kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska: Slutrapport från ett forskningsprogram*. Stockholm: Riksbankens jubileumsfond & Santérus.
- Rouhikoski, Anu, Wide, Camilla, Tolvanen, Eveliina, & Kurki, Tommi, 2024. Suomen ja suomenruotsin vuorovaikutuskäytänteet vertailussa uudessa KoM2Språk-hankkeessa. I: *Hiiskuttua* 12.3.2024.

Avskedshälsningar i finlandssvenska och finska servicesamtal

Avsked i slutet av ett samtal är ett ofta förekommande och vardagligt kommunikativt mönster (Korhonen 1996; Lindström 2000). Handlingen kan utföras till exempel med kroppsliga gester som en vinkning eller med specifika språkliga resurser som *hej då*, *hej hej* på svenska och *hei hei*, *moikka* och *näkemiin* 'adjö' på finska. I detta sektionsföredrag ligger fokus på delvis överlappande ord och fraser som används för att ta avsked på svenska respektive finska (se Tolvanen m.fl. u.u.).

Materialet för studien består av autentiska servicesamtal på svenska och finska som spelats in vid biljettkassor i Finland. Studien som presenteras har två syften: att analysera hur kunder och expeditar tar avsked vid biljettkassor och att jämföra finlandssvenska och finska samtal med varandra. Materialet omfattar totalt 128 samtal på svenska och 155 samtal på finska som spelats in vid biljettkassor vid teatrar i Åbo och Vasa mellan 2014 och 2024. I alla samtal deltar en expedit och en eller två kunder. En del av materialet är insamlat inom forskningsprogrammet IVIP – Interaktion och variation i pluricentriska språk (Norrby m.fl. 2021).

Våra forskningsfrågor är följande: Hur ofta avslutar kunderna och expediterna samtalet med specifika avskedsord och vilka ord använder de på svenska respektive finska? Hur ser avskedssekvenserna ut: vem tar initiativ och svarar samtalspartnern på initiativet och hur i så fall? Förekommer det variation mellan orterna eller språken? Hur skiljer sig avskedsbeteendet från hälsningsbeteendet i servicesamtal? Studien utgör en del av forskningsprojektet *Kommunikativa mönster på två språk i Finland*, som finansieras av Svenska kulturfonden i Finland 2023–2026 (Rouhikoski m.fl. 2024).

Referenser

- Korhonen, Teppo 1996: *Tervehdys ja hyvästely*. Helsingfors: Suomen Antropologinen Seura.
- Lindström, Jan 2000: Hälsning, tack, avsked. Artighetsfraser i institutionella sammanhang. I: Kyllikki Keski-Raasakka & Pirjo Söderholm (red.), *Svenskan i Finland 5*. Joensuu: Joensuu universitet. S. 139–149.
- Norrby, Catrin, Lindström, Jan, Nilsson, Jenny & Wide, Camilla 2021: *Interaktion och variation i pluricentriska språk: Kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska: Slutrapport från ett forskningsprogram*. Stockholm: Riksbankens jubileumsfond & Santérus. Tillgänglig på adressen <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-196399>.
- Rouhikoski, Anu, Wide, Camilla, Tolvanen, Eveliina, & Kurki, Tommi, 2024: Suomen ja suomenruotsin vuorovaikutuskäytänteet vertailussa uudessa KoM2Språk-hankkeessa. I: *Hiiskuttua* 12.3.2024.
- Tolvanen, Eveliina, Rouhikoski, Anu & Wide, Camilla u.u.: Hälsningsord och språkval i finlandssvenska och finska servicesamtal. I: *Puhe ja kieli*.

Kombinerade teoretiska perspektiv på attityd och språk i förhållande till identitet och social klass

Attityder gentemot språkformer är ett bekant ämne inom sociolingvistisk forskning, liksom också de komplexa förhållandena mellan språk och identitet. Båda har i viss mån undersökts i en finlandssvensk kontext. Språk i förhållande till social klass är likaså ett väletablerat forskningsområde, fastän mer sällsynt i forskning om finlandssvenska, särskilt som explicit tema. Jag intresserar mig för hurdan förståelse av språkbrukets sociokulturella innebörder som kan uppnås genom att låta dessa forskningsområden med sina respektive teoretiska grunder samverka, i stället för att behandlas som åtskilda områden, med tanke på att de kretsar kring liknande sociokulturella dimensioner av språkbruk.

I föredraget presenterar jag en teoretisk-metodisk modell, vars syfte är att analysera sociokulturella innebörder av språkbruk, med koppling till social klass. Modellen bygger på ett antal teorier om attityd (t.ex. Ajzen & Fishbein 1980), social identitet i förhållande till språk (Bucholtz & Hall 2010), social klass som en mångdimensionell företeelse delvis kopplad till identitet (t.ex. Dodsworth 2009) samt teorier om språkets indexikalitet (t.ex. Silverstein 2003, Eckert 2008). Avsikten är att förena olika perspektiv för att kunna skapa förståelse om förhållandet mellan språk och klass genom nära, kvalitativ analys av ett brett material. Perspektivet i modellen är folklingvistiskt, med uttryckligt fokus på språkbrukares subjektiva upplevelser av språk och sociokulturella omständigheter.

Jag diskuterar och utforskar sätt att kombinera de olika perspektiven samt hur de kan bidra med en ökad förståelse av förhållanden mellan språk och social klass när modellen tillämpas på ett material i en finlandssvensk kontext, med fokus på bruk av dialektal respektive standardnära svenska i Finland. Jag presenterar även kort preliminära resultat av en första pilotundersökning.

Referenser

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Prentice-Hall.
- Bucholtz, M., & Hall, K. (2010). Locating Identity in Language. I C. Llamas & D. Watt (Red.), *Language and identities*. Edinburgh University Press.
- Dodsworth, R. (2009). Modeling Socioeconomic Class in Variationist Sociolinguistics. *Language and Linguistics Compass*, 3, 1314–1327.
- Eckert, P. (2008). Variation and the indexical field. *Journal of Sociolinguistics*, 12(4), 453–476.
- Silverstein, M. (2003). Indexical order and the dialectics of sociolinguistic life. *Language & Communication*, 23, 193–229.

Havets roll i det lingvistiska landskapet på Nagu gravgård i Åbolands skärgård

Gravgårdarna är värdefulla kulturlandskap som bevarar och förmedlar ortens historia, minnen och hembygdskunskap genom symbolerna och texterna på gravminnesmärken (Kolehmainen 2020). För att få en inblick i ortens historia kan man därför studera det lingvistiska landskapet på gravgårdarna. I forskning om lingvistiska landskap studeras språkens visuella närvaro i det offentliga rummet som skapas och förändras över tid (Landry & Bourhis 1997). Även gravgårdarna räknas som offentliga rum trots att de inte upplevs som en del av våra vardagliga platser (Francis, Kellaheer & Neophytou 2005). Språkval och språkliga praxis på gravgårdarna har tidigare forskats bl.a. utifrån olika flyttrörelser i Europa och Förenta staterna (se t.ex. Kolehmainen 2020) medan jag kopplar ihop det lingvistiska landskapet med ortens historia om sjöfarten.

I projektet *Havet ger och havet tar* undersöker jag havets roll i det lingvistiska landskapet på gravgårdarna i Åbolands skärgård där sjöfarten och havet har spelat en viktig roll i ortsbornas liv. I detta sektionsföredrag presenterar jag på vilket sätt närheten till havet kan ses i det lingvistiska landskapet i gravminnesmärken på Nagu gravgård och jämför resultaten med mina tidigare analyser av gravgårdarna på Jurmo och Nötö. Från och med mitten på 1800-talet fanns tyngdpunkten i landets seglation i den åboländska skärgården och hela bygden med allt från ståndspersoner till torpare var involverade i den livliga seglationen. Nagu var under 1800-talet den största seglationssocknen i Finland om man ser till segelfartygens dräktighet. (Aminoff-Winberg 2001:83.)

För att analysera havets roll i det lingvistiska landskapet på Nagu gravgård fotograferade jag alla gravminnesmärken med hänvisning till havet i text eller i symboler sommaren 2024. Bilderna analyserades med hjälp av innehållsanalys och resultaten illustreras med hjälp av frekvenser och andelar (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Referenser

- Aminoff-Winberg, J. 2001. *Nagu sockens historia II*. Nagu kommun: Kirjapaino Grafia Oy.
- Francis, D., Kellaheer, L., & Neophytou, G. 2005. *The Secret Cemetery*. Oxford: Berg.
- Kolehmainen, L. 2020. Menneen monikielisyyden jälkiä nykyisyydessä - Varkauden hautausmaiden kielimaisemaa. I: L. Kolehmainen, H. Riionheimo, & M. Uusitupa (red.), *Ääniä idästä: Näkökulmia Itä-Suomen monikielisyyteen*. SKS Kirjat.
- Landry, R. & Bourhis, R.Y. 1997. Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality. An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*, 16 (1), 23–49.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Tammi.

Posterföredrag

Anne-Maria Kuosa, Katharina Pohl, Camilla Wide & Henrik Hurme

Nordiska språk, Åbo universitet

Norden i fokus: ett exempel på tvärvetenskapligt samarbete

Finland är starkt engagerat i nordiskt samarbete på flera nivåer. Kulturella likheter och språklig förståelse (Deklaration om nordisk spragpolitik, 2024; Laitinen et al., 2023) samt gemensamma värderingar och likartade samhällssystem i de nordiska länderna (Andreasson & Stende, 2017) skapar en gedigen grund för nordiskt samarbete. I framtiden är ett tätt samarbete mellan de nordiska länderna ännu viktigare, inte minst på grund av det geopolitiska läget. För att kunna bemöta framtidens utmaningar behövs nordiskt kunnande inom flera områden.

I denna posterpresentation presenteras projektet *Åbo i Norden – Turku Network for Nordic Studies*, som finansieras av Svenska Kulturfonden 2024–2027. Syftet med projektet är att lyfta fram det nordiska perspektivet i studier i nordiska språk och andra ämnen vid flera fakulteter vid Åbo universitet och Åbo Akademi. Inom ramen för projektet utreds därför möjligheten att introducera en tvärvetenskaplig studiehelhet *Nordenstudier*. Helheten är avsedd för studenter både inom nordiska språk och inom andra ämnen vid de två universiteten i Åbo. Utöver språkvetenskap omfattar studiehelheten även flera andra discipliner. Därtill samarbetar projektet med aktörer i samhället och institutioner i andra nordiska länder. En vidare målsättning med projektet är att öka medvetenheten om det nordiska perspektivets betydelse i det finländska samhället genom en Studia Generalia - föreläsningsserie *På tal om Norden*.

Fokus i denna posterpresentation ligger på de metoder som används för att skapa en tvärvetenskaplig studiehelhet. Arbetet sker inom ramen för aktionsforskning som har en nära koppling till praktisk tillämpning (t.ex. Heikkinen, 2015) och som kan även användas som metod för att utveckla högskolestudier. Presentationen redogör för målsättningarna och innehåll i en gemensam inledningskurs som bygger på Nordens historiska och kulturella mångfald (se t.ex. Henningsen, 2023).

Referenser

Andreasson, U. & Stende, T. 2017. *Ett värdefullt samarbete. Den nordiska befolkningens syn på Norden*.

Tillgänglig: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1152251/FULLTEXT02.pdf>.

Deklaration om nordisk spragpolitik. 2024. Politiknord 2024:710.

Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.6027/politknord2024-710>

Heikkinen, H.L.T. 2015. Toimintatutkimus: kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. I R. Valli &

J. Aaltola (red.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*. Juva: PS-kustannus, 204–219.

Henningsen, B (red.). 2023. *Nordeuropa. Handbuch für Wissenschaft und Studium*. NomosHandbook.

Laitinen, M., Leppänen, S., Rautionaho, S. & Backman, S.

2023. *Englanti Suomen kansalliskielten rinnalla: Kohti joustavaa monikielisyyttä*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:59. Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-055-4>

Nordisk råds internasjonale strategi. 2023. Tillgänglig: Nordisk råds internasjonale strategi

Länkar till konferensens hemsida:

[Konferensprogram](#)

[Information om konferensen](#)

[Kontaktuppgifter](#)

Foto: Jonne Renvall Tampereen yliopisto / Tampere University

Välkommen åter!

Arrangörskommittén

Marja Kivilehto, Susanna Hakulinen-Bernard, Tiina Räisä, Henna Heinonen och Eva Laakso
Enheten för språk, studieinriktningen i nordiska språk

